

**JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
FILOZOFICKÁ FAKULTA
ÚSTAV ROMANISTIKY**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

ITALSKÉ SPOJKY A JEJICH ČESKÉ EKVIVALENTY

VEDOUCÍ PRÁCE: doc. PhDr. Jan Radimský, Ph.D.

AUTOR PRÁCE: Ludmila Tyšerová

STUDIJNÍ OBOR: Italský jazyk

ROČNÍK: 3.

2014

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích dne 28. 4. 2014

.....
Ludmila Tyšerová

Poděkování

Zde bych chtěla poděkovat svému vedoucímu práce, panu doc. PhDr. Janu Radimskému, Ph.D. za jeho cenné rady, které mi při zpracování této práce velmi pomohly.

Dále bych chtěla touto cestou poděkovat svému příteli a rodičům, kteří mě při studii podporovali a byli mi oporou.

ANOTACE

Tématem této bakalářské práce jsou italské spojky.

Práce je rozdělena na část teoretickou a aplikační. Teoretická část se zabývá definicí spojek a způsoby jejich dělení podle jednotlivých hledisek.

V části druhé, aplikační, je vytvořen vzorek spojek s použitím korpusu a italského slovníku a jeho část je poté rozebrána po stránce formální, sémantické a translátologické. Důraz je kladen na možnosti překladu uvedeného vzorku italských spojek do češtiny. Součástí práce je i vytvoření seznamu italských spojek s navrhovanými českými ekvivalenty.

Tato práce má za cíl vytvořit ucelený přehled italských spojek a jejich českých ekvivalentů.

ANNOTATION

This thesis deals with the Italian conjunctions.

The work is divided into a theoretical and an application part. The theoretical part focuses on the definition of the conjunctions and the method of their division according to individual viewpoints.

In the second part, in the application one, the sample of conjunctions is created together with the use of the corpus and the Italian dictionary. The part of this sample is then analysed in formal, semantic, and translational terms. The formation of the list of the Italian conjunctions with the proposed Czech equivalents is part of the work.

The aim of this thesis is to make the complete overview of Italian conjunctions and their Czech equivalents.

Obsah

Úvod.....	8
<i>I. TEORETICKÁ ČÁST</i>	9
1 Základní charakteristika spojek.....	9
1.1 Funkce spojek.....	9
2 Rozdělení spojek	10
2.1 Dělení podle formálního hlediska	10
2.1.1 Spojky jednoduché.....	10
2.1.2 Spojky složené	10
2.1.3 Spojkové výrazy	11
2.2 Dělení podle významového poměru.....	11
2.2.1 Spojky souřadící	11
2.2.1.1 Spojky slučovací	12
2.2.1.2 Spojky vylučovací.....	13
2.2.1.3 Spojky odporovací	14
2.2.1.4 Spojky důsledkové	14
2.2.1.5 Spojky vysvětlovací	15
2.2.1.6 Spojky souvztažné.....	16
2.2.2 Spojky podřadící	16
2.2.2.1 Spojky obsahové	18
2.2.2.2 Spojky příčinné	21
2.2.2.3 Spojky účelové	22
2.2.2.4 Spojky účinkové.....	23
2.2.2.5 Spojky přípustkové.....	23
2.2.2.6 Spojky časové.....	24
2.2.2.7 Spojky způsobové	26
2.2.2.8 Spojky způsobové záporné.....	27
2.2.2.9 Spojky přirovnávací	27
2.2.2.10 Spojky podmínkové	29
2.2.2.11 Spojky odporovací	29
2.2.2.12 Spojky výjimkové	30
2.2.2.13 Spojky omezovací.....	31

<i>II. APLIKAČNÍ ČÁST</i>	33
3 Korpus <i>InterCorp</i> a slovník <i>Lo Zingarelli</i>	33
4 Rozbor spojek z jednotlivých hledisek.....	39
5 Seznam italských spojek s navrhovanými českými ekvivalenty.....	52
Závěr	53
Shrnutí.....	54
Resumé.....	56
Seznam použitých zdrojů.....	58
Příloha.....	59

Úvod

Cílem této bakalářské práce je zpracování tématu věnovaného italským spojkám s důrazem kladeným na jejich české ekvivalenty.

Ve své práci budu spojkám věnovat nejprve teoretickou část a poté část aplikační. V části teoretické nejdříve uvedu základní informace o tomto slovním druhu, poté představím různé způsoby dělení spojek a následně popíši jednotlivé typy. V této části využiji různé italské i česky psané gramatiky.

Veškeré informace získané z italsky psaných gramatik budou mým vlastním překladem a všechny italské výrazy a věty uvedu pro lepší přehlednost kurzívou.

V aplikační části práce nejdříve popíši použité zdroje pro vyexcerpování vzorku italských spojek, mezi nimiž je korpus *InterCorp* a italský slovník *Lo Zingarelli 2011*. U obou zmiňovaných zdrojů uvedu tabulky s vyhledanými spojkami. Poté si vytvořím vzorek několika spojek a budu je rozebírat z hlediska formálního, sémantického a translátologického. V části věnované českým ekvivalentům budu čerpat příklady použití spojek ve větách z paralelního korpusu *InterCorp*.

V příloze uvedu seznam italských spojek s navrhovanými českými ekvivalenty, který vytvořím s pomocí zdrojů použitých v části teoretické i aplikační.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 Základní charakteristika spojek

Spojky (*le congiunzioni*) jsou neohebný a neplnovýznamový slovní druh. Slouží ke spojování vět a větných členů, vyjadřují jejich vztah souřadný (koordinaci) nebo podřadný (subordinaci) a podle toho je dělíme na souřadící a podřadící. Spojky souřadící i podřadící je možné rozdělit podle významu do několika podskupin. Dále se spojky dělí podle formy na spojky jednoduché (*e, né, o*), spojky složené (*eppure, sebbene*) a na spojkové výrazy (*anche se, senza che*).

Spojky nejsou samostatnými větnými členy, pouze větné členy spojují.¹

1.1 Funkce spojek

Spojky slouží ke spojování jednoho či více slov jedné věty nebo mohou spojovat dvě nebo více vět v souvětí. Spojky hrají klíčovou roli v organizování a členění promluvy. Například věta:

devo andare a Parigi e a Londra per lavoro

(musím jet pracovat do Paříže a do Londýna)

je výsledkem syntaktické transformační operace dvou vět:

devo andare a Parigi per lavoro (musím jet pracovat do Paříže)

devo andare a Londra per lavoro (musím jet pracovat do Londýna)

které, spojené pomocí spojky *e* – a, vytvoří:

devo andare a Parigi per lavoro e devo andare a Londra per lavoro

(musím jet pracovat do Paříže a musím jet pracovat do Londýna)

z čehož sjednocením stejných prvků máme větu:

devo andare a Parigi e a Londra per lavoro

(musím jet pracovat do Paříže a do Londýna)²

---

¹ Václav CVRČEK, *Mluvnice současné češtiny*, Praha 2010, s. 290

² Maurizio DARDANO – Pietro TRIFONE, *La nuova grammatica della lingua italiana*, Bologna 2006, s. 372

2 Rozdělení spojek

Jak už bylo řečeno v základní charakteristice, spojky lze dělit několika způsoby. Prvním ze způsobů je rozdělení spojek z hlediska jejich formy na spojky jednoduché, složené a spojkové výrazy. Možná je i klasifikace druhým způsobem, a tím je dělení spojek podle významového poměru, který je mezi spojovanými členy. Dále lze spojky rozdělit z hlediska syntaktické funkce, podle níž se rozlišují dva typy spojek, mezi něž patří spojky souřadící a spojky podřadící.

2.1 Dělení podle formálního hlediska

Z formálního hlediska se spojky dělí na jednoduché (*semplici*), složené (*composte*) a spojkové výrazy (*locuzioni congiuntive*).

2.1.1 Spojky jednoduché

Spojky jednoduché (*le congiunzioni semplici*) jsou takové spojky, které jsou tvořeny jen jedním slovem. Jako typický příklad lze uvést spojku *e* – a, *i*, *come* – jak, *když*, *né* – ani, *se* – jestliže, *kdyby*, *o* – nebo. Někdy mohou před těmito spojkami předcházet předložky, a to podle vazby příslušného slovesa:

Mi sono dimenticato di quando l'avevo visto per l'ultima volta.

Zapomněl jsem, kdy jsem ho viděl naposledy.

2.1.2 Spojky složené

Spojky složené (*le congiunzioni composte*) jsou tvořené ze dvou či více slov spojených v jedno slovo a psaných dohromady, např.: *affinché* – aby, *nondimeno* – přesto, *ossia* – anebo, *allorquando* – tehdy, *když*, *perciò* – proto.

2.1.3 Spojkové výrazy

Posledním typem spojek podle formálního rozdělení jsou spojkové výrazy (*le locuzioni congiuntive*), které jsou složené ze dvou nebo více výrazů psaných zvlášť, např.: *a condizione che* – pod podmínkou, *že*, *per la qual cosa* – proto, *anche se* – i kdyby, *una volta* – jakmile, *visto che* – vzhledem k tomu, *že*.^{3 4}

2.2 Dělení podle významového poměru

Na základě toho, jaký významový poměr mezi spojovanými větnými členy nebo větami spojky označují, se dělí na souřadící (parataktické) a podřadící (hypotaktické), které je možno ještě dále klasifikovat podle typu uvozovaných vět. Italské gramatiky zařazují mezi spojky i adverbia (*anche, neanche, dunque*) a další spojovací výrazy (*vale a dire*).⁵

Některé spojky jsou vícevýznamové, to znamená, že mohou uvozovat věty různého typu. Například spojka *e* - a může vyjadřovat velmi širokou škálu vztahů, které jdou například od časové posloupnosti - *Luca si è alzato e ha fatto colazione* (Luca vstal a nasnídal se → snídal poté, co vstal) - přes příčinnu - *Giorgio è caduto da cavallo e si è rotto una gamba* (Giorgio spadl z koně a zlomil si nohu → protože spadl z koně, zlomil si nohu) – k důvodu - *Simona voleva imparare l'inglese e ha fatto un soggiorno a Malta* (Simona se chtěla naučit anglicky, a proto pobyla na Maltě).⁶

2.2.1 Spojky souřadící

Spojky souřadící (*le congiunzioni coordinative n. coordinanti*)⁷ spojují věty v souřadném souvětí nebo prvky v několikanásobném větném členu a vyjadřují jejich vzájemný vztah. Tento vztah může být různého druhu, nejčastěji se italské spojky dělí

---

³ Maurizio DARDANO – Pietro TRIFONE, *Grammatica italiana modulare*, Milano 2002, s. 340

⁴ Sylva HAMPLOVÁ, *Mluvnice italštiny = Grammatica italiana*, Voznice 2004, s. 293 - 294

⁵ Tamtéž, s. 294

⁶ Michele PRANDI, *Le regole e le scelte: introduzione alla grammatica italiana*, Novara 2006, s. 321 - 322

⁷ S. HAMPLOVÁ, *Mluvnice*, s. 294

do následujících významových skupin:⁸ slučovací, vylučovací, odporovací, důsledkové, vysvětlovací a souvztažné.

Co se týče souřadného souvětí, tak věty v takovém souvětí jsou buď spojeny právě pomocí spojovacích výrazů, nebo stojí vedle sebe beze spojky (v juxtapozici).⁹

2.2.1.1 Spojky slučovací

Slučovací spojky (*le congiunzioni copulative*) jsou nejčastějšími spojkami vůbec. Nejfrekventovanější je spojka *e* (před samohláskou může přibírat eufonické *-d*: *ed io*), kterou lze do češtiny přeložit jako a, vyjadřující prosté sloučení, nebo jako spojku *i*, která slučuje těsněji a důrazněji představy většinou nějak vnitřně spjaté. Další často používaná je spojka *né* - ani, vyjadřující slučování v záporu. Dále mezi slučovací spojky patří *anche, pure* – také, *nonché* – a také, *neanche, neppure, nemmeno* – také ne, *inoltre* – kromě. Slučovací význam se vyjadřuje také dvojčlennými spojkami (např. *né... né* – ani.... ani).^{10 11}

V souvětí slučovacím (*la coordinazione copulativa*) se přiřazují k sobě věty obsahově rovnocenné. Hlavními spojkami jsou *e* – a, *i*, *né* – ani, *anche, pure* – také, *neanche, neppure, nemmeno* – ani ne, *inoltre* – dále, *altresì* – rovněž:

Mi chiamo Andrea e sono uno studente in architettura. (1)

Jmenuji se Andrea a jsem studentem architektury.

Non sono venuti, né si sono scusati. (2)

Nepřišli a ani se neomluvili.

Mezi spojovanými větami se tedy jedná buď o vztah „A a B“ (viz věta 1), nebo o vztah „ani A ani B“ (viz věta 2).

E nemusí mít vždy význam slučovací, někdy slouží k jakémusi navazování na předchozí výpověď: *E tu, cosa fai qui?* A ty, co tu děláš? Někdy se užívá k zesílení významu: *Il bambino piange e piange.* Dítě pláče a pláče.^{12 13}

---

⁸ Václav CVRČEK, *Mluvnice současné češtiny*, Praha 2010, s. 291

⁹ Sylva HAMPLOVÁ, *Mluvnice italštiny = Grammatica italiana*, Voznice 2004, s. 339 - 340

¹⁰ V. CVRČEK, *Mluvnice*, s. 291

¹¹ S. HAMPLOVÁ, *Mluvnice*, s. 294

¹² Tamtéž, s. 339

¹³ Maurizio DARDANO – Pietro TRIFONE, *Grammatica italiana modulare*, Milano 2002, s. 379

Spojka *e* může v některých případech také vyjadřovat rozhodnutí a odpovídá tak spojce *ebbene* - tak, tedy (např. *Vuoi venire con me? E vieni!* - Chceš jít se mnou? Tak pojď!).

Ve vazbách s číslovkami typu *tutti e due* – oba dva, *tutti e cinque* – všech pět spojka *e* neplní skutečnou spojovací funkci. Ve spojeních typu *bell'e fatto* – úplně hotový apod. *e* slouží k zesílení významu (*valore rafforzativo*).

V matematice se spojka *e* používá ve významu „più“ - plus (např. $5 + 2$ - *cinque e due*).¹⁴

2.2.1.2 Spojky vylučovací

Vylučovací spojky (*le congiunzioni disgiuntive*) spojují věty nebo větné členy, které mají odlišné podmínky realizace, může pak platit pouze jeden z členů nebo jedna z vět. Jindy se význam blíží slučovacímu a vyjadřuje vztah mezi dvěma či více možnostmi. Nejčastějšími jsou *o*, *oppure*, *ovvero*, *ossia* – nebo.^{15 16}

V souvětí vylučovacím (*la coordinazione disgiuntiva*) se spojují věty, jejichž obsah se navzájem vylučuje. Hlavní spojky jsou již zmíněné *o*, *oppure*, *ovvero*, *ossia* – nebo, anebo:

Hai lavorato presso una ditta italiana o sbaglio?

Pracoval jsi u jedné italské firmy, nebo se mýlím?

Prendiamo l'aereo oppure sarà meglio viaggiare con il treno?

Poletíme, nebo bude lepší cestovat vlakem?¹⁷

Ve vylučovacím souvětí je mezi větami vztah typu „buď A, nebo B“.¹⁸

---

¹⁴ <http://www.treccani.it/vocabolario/e/>

¹⁵ Václav CVRČEK, *Mluvnice současné češtiny*, Praha 2010, s. 291

¹⁶ Sylva HAMPLOVÁ, *Mluvnice italštiny = Grammatica italiana*, Voznice 2004, s. 295

¹⁷ Tamtéž, s. 339 - 340

¹⁸ Maurizio DARDANO – Pietro TRIFONE, *Grammatica italiana modulare*, Milano 2002, s. 379

2.2.1.3 Spojky odporovací

Odporovací spojky (*le congiunzioni avversative*) vyjadřují protiklad mezi spojovanými členy. Nejčastějšími odporovacími spojkami jsou *ma, però* – ale, avšak, *tuttavia* – přesto, *nondimeno* – nicméně, *addirittura* – a přece, *senonché* – jenže.^{19 20}

Obsah druhé věty v souvětí odporovacím (*la coordinazione avversativa*) buď zcela, nebo částečně odporuje obsahu věty první. Hlavní spojky jsou *ma, bensì, però, invece* – ale, avšak, *addirittura* – a přece, *nondimeno* – přesto, nicméně; hlavně v psaném jazyce se užívá *tuttavia* – přesto, *peraltro* – nicméně. Spojka *però* může v uvozované větě stát i na jiném než prvním místě:

Questo piatto è buonissimo, ma è difficile da digerire.

Toto jídlo je výborné, ale je těžko stravitelné.

È una cantante piuttosto mediocre, eppure ha molto successo fra i giovani.

Je to spíše průměrná zpěvačka, a přece má velký úspěch mezi mládeží.

Il film era assai divertente, non tanto però da piacere a tutti.

Film byl velmi zábavný, všem se ale nelíbil.²¹

Zde se mezi spojovanými větami jedná o vztah typu „A, ale B“, nebo může jít o vztah „ne A, nýbrž B“ (např. *Non è andato al mare, ma è partito per la montagna.* – Nejel k moři, ale odjel na hory).²²

2.2.1.4 Spojky důsledkové

Důsledkové spojky (*le congiunzioni conclusive*) připojují větu (případně členy v několikanásobném větěném členu), která vyjadřuje důsledek tvrzení vyjádřeného větou první (předcházejícím větěným členem). Nejčastějšími jsou *perciò, pertanto* – proto, a proto, *dunque, quindi, ebbene* – tedy, a tedy.^{23 24}

Druhá věta v souvětí důsledkovém (*la coordinazione conclusiva*) vyjadřuje důsledek, který vyplývá z obsahu věty první (jde tedy o vztah typu „A, a proto B“).

---

¹⁹ Sylva HAMPLOVÁ, *Mluvnice italštiny = Grammatica italiana*, Voznice 2004, s. 295

²⁰ Václav CVRČEK, *Mluvnice současné češtiny*, Praha 2010, s. 291

²¹ S. HAMPLOVÁ, *Mluvnice*, s. 340

²² Maurizio DARDANO – Pietro TRIFONE, *Grammatica italiana modulare*, Milano 2002, s. 378 - 379

²³ S. HAMPLOVÁ, *Mluvnice*, s. 295

²⁴ V. CVRČEK, *Mluvnice*, s. 292

Hlavní spojky jsou *dunque, quindi* – tudíž, tedy, *e* – a tak, *ebbene* – tedy, *perciò, pertanto, per la qual cosa* – proto:

Ha superato tutti gli esami con ottimo profitto, perciò adesso si riposa.

Složil všechny zkoušky s výborným prospěchem, proto teď odpočívá.

Penso, quindi sono.

Myslím, tedy jsem.

Era tardi, e ci dirigemmo verso la città.

Bylo pozdě, a tak jsme zamířili k městu.^{25 26}

2.2.1.5 Spojky vysvětlovací

Spojky vysvětlovací (*le congiunzioni esplicative* n. *dichiarative*) spojují členy, z nichž jeden vysvětluje význam druhého členu. Připojují tedy myšlenky či skutečnosti, které mají pomoci pochopit obsah předcházející části. Nejpoužívanějšími vysvětlovacími spojkami jsou: *cioè* – to je, *infatti, vale a dire* – totiž, *invero* – vskutku.

Pokud se jedná o souvětí, tak druhá věta v souvětí vysvětlovacím (*la coordinazione esplicativa*) objasňuje nebo ospravedlňuje obsah věty první. Hlavní spojky jsou *cioè* – to je, to znamená, *ossia, ovvero* – totiž, *difatti, infatti, invero* – totiž, vskutku:

Sarà ammalato, infatti da due settimane nessuno l'ha visto uscire.

Je asi nemocen, nikdo ho totiž už dva týdny neviděl vycházet.

Questo prodotto ha un prezzo modico, cioè costa meno di quello di fabbricazione tedesca.

Tento výrobek není drahý, stojí totiž méně než ten německé výroby.²⁷

U tohoto typu souvětí se mezi větami jedná o vztah „A totiž B“.²⁸

---

²⁵ Sylva HAMPLOVÁ, *Mluvnice italštiny = Grammatica italiana*, Voznice 2004, s. 340

²⁶ Maurizio DARDANO – Pietro TRIFONE, *Grammatica italiana modulare*, Milano 2002, s. 379

²⁷ S. HAMPLOVÁ, *Mluvnice*, s. 340

²⁸ M. DARDANO – P. TRIFONE, *Grammatica*, s. 379

2.2.1.6 Spojky souvztažné

Spojky souvztažné (*le congiunzioni correlative*) určují jistou shodu či spojitost mezi dvěma či více členy pomocí spojovacích výrazů: *e...e, o... o, né... né, sia... sia, non solo... ma anche* atd. Jak je vidět, některé z nich nejsou vlastně nic jiného než zdvojené spojky slučovací a vylučovací (z tohoto důvodu nejsou některými gramatikami považovány za zvláštní typ spojek). Například věty:

Il sabato o andiamo al cinema, o invitiamo a cena gli amici.

V sobotu buď půjdeme do kina, nebo pozveme přátele na večeři.²⁹

Ora si sente meglio, ora si lamenta.

Hned se cítí lépe, hned si stěžuje.

Chi se ne andava, chi continuava ad aspettare.

Jedni odcházeli, druzí čekali dále.

Da una parte vorrei parlargli, dall'altra ne ho paura.

Na jedné straně bych s ním chtěl mluvit, na druhé straně mám z toho strach.

V souvztažných neboli korelativních souvětích (*la coordinazione correlativa*) jsou obsahy obou vět na sobě navzájem závislé, takže význam jedné věty se objasňuje ve spojení s významem věty druhé. Dvojice spojovacích výrazů mohou být tvořeny nejen spojkami, ale i jinými slovními druhy, např.:

- slovesem - slovesem: *sia - sia* (buď - buď)
- zájmenem - zájmenem: *chi - chi* (jedni - druzí)
- adverbiem - adverbiem: *ora - ora* (hned - hned)
- adverbiem - spojkou: *non solo - ma anche* (nejen - ale i)³⁰

2.2.2 Spojky podřadicí

Podřadicí spojky (*le congiunzioni subordinate n. subordinanti*) připojují věty a větné členy, které jsou v podřadicím vztahu, k jejich větám řídicím nebo řídicím větným členům a vyjadřují sémantickou závislost. Podle toho, jaký druh vztahu vyjadřují, se nejčastěji dělí do následujících významových skupin: obsahové, příčinné,

---

²⁹ Maurizio DARDANO – Pietro TRIFONE, *La nuova grammatica della lingua italiana*, Bologna 2006, s. 375

³⁰ Sylva HAMPLOVÁ, *Mluvnice italštiny = Grammatica italiana*, Voznice 2004, s. 340 - 341

účelové, účinkové, přípustkové, časové, způsobové, způsobové záporné, přirovnávací, podmínkové, odporovací, výjimečné, omezovací.^{31 32}

Souvětí podřadné je složeno alespoň z jedné věty hlavní a jedné nebo více vět vedlejších, které jsou podřizeny větě hlavní. Věta hlavní má sama o sobě úplný smysl a nezávisí na žádné jiné větě. Věta vedlejší závisí buď přímo na větě hlavní (1), nebo na jiné větě vedlejší (2):

(1) *Non so che cosa gli è capitato.*

Nevím (= věta hlavní), co se mu přihodilo (= věta vedlejší).

(2) *Lucia mi ha detto che mi accompagnerà alla mostra dove sono esposti i quadri dei maestri italiani.*

Lucie mi řekla (= věta hlavní), že mě doprovodí na výstavu (= věta vedlejší 1. stupně závislosti, tj. závislá na větě hlavní, ale řídící ve vztahu k následující větě vedlejší), kde jsou vystaveny obrazy italských mistrů (= věta vedlejší 2. stupně závislosti, tj. závislá na větě závislé).

Spojení mezi větami v rámci podřadného souvětí má různou formu. U explicitních vět (věty, které mají sloveso v určitém tvaru – tj. indikativu, konjunktivu nebo kondicionálu) to může být:

- spojka, nebo spojkový výraz, např. *quando, perché, senza che, visto che*;
- vztažné zájmeno, adjektivum a adverbium: *che, il quale, quanto, dove*;
- přímé spojení (bez spojovacího výrazu), např. u vsuvek:

Marta, credo, non ne sa nulla.

Marta, myslím, o tom nic neví.

Vedlejší věty mají v rámci souvětí obdobnou platnost jako jednotlivé větné členy v rámci věty, to znamená, že mohou vyjadřovat vztahy časové, příčinné, účelové apod. Na analogii s větnými členy je založena i klasifikace vedlejších vět na:

1. věty předmětné a podmětné;
2. věty příslovečné;
3. věty přívlastkové.³³

---

³¹ Sylva HAMPLOVÁ, *Mluvnice italštiny = Grammatica italiana*, Voznice 2004, s. 295

³² Václav CVRČEK, *Mluvnice současné češtiny*, Praha 2010, s. 293

³³ S. HAMPLOVÁ, *Mluvnice*, s. 341 - 342

Věty podmětné a předmětné (*le proposizioni complete*) jsou dva nejběžnější typy vedlejších vět. Funkčně odpovídají podmětu a předmětu, takže jsou nezbytné pro doplnění smyslu věty řídící. K předmětným větám se řadí i nepřímá řeč a nepřímé otázky.³⁴ Větám podmětným a předmětným se budu podrobněji věnovat v kapitole o spojkách obsahových.

Mezi větami příslovečnými (*le proposizioni circostanziali*) se rozlišuje několik typů vět podle toho, v jakém jsou poměru k větě řídící (např. věty časové, způsobové, příčinné,...). Jejich funkce v rámci souvětí je analogická funkci příslovečných určení v rámci věty.³⁵ Jednotlivé typy budu dále rozebírat v následujících kapitolách.

Věty přívlastkové (*le proposizioni attributive*) rozvíjejí některé substantivum nebo zájmeno věty řídící. Bývají uvozeny nejčastěji vztažnými zájmeny *che, il quale, cui* - který, jaký a *chi* - ten, kdo. Přívlastkovou větu může však uvozovat i spojka *quando* - kdy nebo příslovce *dove* - kde, kam. Některé příklady přívlastkových vět:

Questo è il villino che fa per noi.

To je vilka, která je pro nás jako stvořená.

È un nostro amico a cui dobbiamo tanto.

To je jeden náš přítel, kterému vděčíme za mnoho.

Era la città dove (in cui, nella quella) visse da giovane.

Bylo to město, kde (v němž) žil jako mladý.³⁶

2.2.2.1 Spojky obsahové

Spojky obsahové (*le congiunzioni dichiarative*), uvozující věty podmětné a předmětné. Nejčastějšími spojkami jsou *che* – že, *aby*, *come* – jak.³⁷

---

³⁴ Sylva HAMPLOVÁ, *Mluvnice italštiny = Grammatica italiana*, Voznice 2004, s. 343

³⁵ Tamtéž, s. 352

³⁶ Tamtéž, s. 366

³⁷ Tamtéž, s. 295

Věty podmětne (le proposizioni soggettive) mají funkci podmětu věty řídicí a z hlediska formálního mohou být explicitní nebo implicitní. Sloveso věty řídicí je vždy v neosobní vazbě. Explicitní věty podmětne jsou uvozeny spojkou *che* – že, aby, popřípadě zájmeny *chi, colui che, quel(lo) che* – ten, kdo, např.:

Si dubita che quel film meriti il premio principale.

Lidé pochybují, že si ten film zasloužil hlavní cenu.

Capita che questo cantante sia indisposto.

Stává se, že tento zpěvák je indisponován.

Bisogna che partecipino tutti all'inaugurazione.

Je třeba, aby se všichni zúčastnili zahájení.³⁸

Věty předmětne (le proposizioni oggettive) mají funkci předmětu věty řídicí a závisejí na slovesech a slovesných vazbách, které vyjadřují mluvení a sdělování (*dire* - říkat, *scrivere* - psát,...); vnímání, chápání nebo pamatování (*vedere* - vidět, *ricordare* - pamatovat si,...); mínění, pochybnost, úsudek, hodnocení (*credere, pensare* - myslet,...); vůli, rozkaz, přání, obavy (*volere* - chtít, *chiedere* - žádat,...); duševní stavy a hnutí mysli (*rallegrarsi* - radovat se, *lamentarsi* - stěžovat si,...). Explicitní věty předmětne jsou uvozeny spojkami *che* – že, aby, nebo *come* – jak a sloveso má podle okolností tvar indikativu, konjunktivu nebo kondicionálu.

Vedo che vi siete divertiti bene.

Vidím, že jste se dobře bavili.

Dubito che mi aspettino alla stazione.

Pochybují, že mě budou čekat na nádraží.

Ha dimenticato che la mostra avrebbe luogo a Roma.

Zapomněl, že se výstava bude konat v Římě.³⁹

Nepřímé otázky (le proposizioni interrogative indirette) jsou předmětne věty, které obsahují otázku nebo pochybnost. Mezi často používané spojky patří *se, come, quando, perché, quanto* apod. V hlavní větě stojí slovesa s významem tázacím (*domandare* - ptát se), nejistoty (*non sapere* - nevědět) a mluvení (*dire* - říci).

---

³⁸ Sylva HAMPLOVÁ, *Mluvnice italštiny = Grammatica italiana*, Voznice 2004, s. 343 - 344

³⁹ Tamtéž, s. 345 - 347

Stejně jako otázky přímé mohou být i otázky nepřímé:

- zjišťovací (*domanda totale*), které jsou vždy uvozeny spojkou *se* - zda, jestli:

Non so se gli sia piaciuta la sfilata.

Nevím, zda se jim přehlídka líbila.

Ci dica se abbiamo ragione o torto.

Řekněte nám, zda máme pravdu, nebo se mýlíme. (V odpovědi by byla věta předmětná: *Vi dico che avete ragione.* Říkám vám, že máte pravdu.)

- doplňovací (*domanda parziale*), uvozené tázacími adjektivy, zájmeny a adverbii jako *quale* - který, jaký, *chi* - kdo, *che, che cosa* - co, *quando* - kdy, *perché* - proč atd.:

Mi chiedo che cosa avrei fatto al posto suo.

Ptal jsem se sám sebe, co bych dělal na jeho místě.

Non sapevamo quanti posti liberi fossero ancora a disposizione.

Nevěděli jsme, kolik volných míst je ještě k dispozici.

Dimmi perché ti sei comportato così.

Řekni mi, proč ses tak choval.

- vylučovací, u nichž je první možnost uvozena *se* a druhá *o* či *oppure*:

Non ricordo se Angela viva ancora a Verona o si sia trasferita a Roma.

Nevzpomínám si, zda Angela žije ještě ve Veroně, či se přestěhovala do Říma.

Volevo informarmi se restavano fino alla sera oppure partivano a mezzogiorno.

Chtěl jsem se zeptat, zdá zůstanou až do večera, nebo odjedou v poledne.^{40 41}

Takto ve své mluvnici rozlišuje otázky nepřímé Sylva Hamplová. Naproti tomu Giuseppe Patota volí ve své gramatice jiný způsob dělení:

- a) rozlišuje mezi otázkami nepřímými jednoduchými (*semplici*) a vylučovacími (*disgiuntive*). U otázek jednoduchých je možná pouze jedna odpověď (např. *Mangi?* - Jíš?), zatímco u otázek vylučovacích se nabízí možnost výběru mezi dvěma (či více) odpověďmi (např. *Rimanete oppure andate via?* – Zůstáváte, nebo jdete pryč?).

---

⁴⁰ Giampaolo SALVI - Laura VANELLI, *Nuova grammatica italiana*, Bologna 2004, s. 269

⁴¹ Sylva HAMPLOVÁ, *Mluvnice italštiny = Grammatica italiana*, Voznice 2004, s. 351

- b) rozlišuje mezi otázkami nepřímými reálnými (*reali*), které obsahují skutečnou otázku a tazatel nezná odpověď (např. *Avete mangiato?* – Jedli jste?), a otázkami nepřímými řečnickými (*retoriche*), které obsahují nepravou otázku a tazatel již zná odpověď (např. *Non sarebbe meglio per tutti se non ci fossero guerre?* – Nebylo by pro všechny lepší, kdyby nebyly války?).⁴²

2.2.2.2 Spojky příčinné

Spojky příčinné (*le congiunzioni causali*) připojují věty vyjadřující příčinné významy. Mezi nejčastější spojky patří *perché*, *poiché*, *giacché*, *siccome* – protože, jelikož, *visto che*, *dato che*, *dal momento che*, *per il fatto che* – vzhledem k tomu, že.⁴³

Věty příčinné (*le proposizioni causali*) označují příčinu, důvod, okolnost, kvůli níž se uskutečňuje děj věty řídicí. V explicitních větách je hlavní příčinnou spojkou *perché* - protože, poněvadž, neboť, dále *siccome*; stejný význam mají i spojky *giacché*, *poiché* a spojkové výrazy *dato che*, *visto che*, *posto che*, *in quanto*, *dal momento che* – jelikož, vzhledem k tomu, že. Z hlediska postavení následuje spojka *perché* po větě hlavní, *poiché* a *giacché* mohou hlavní větě předcházet nebo po ní následovat a spojka *siccome* větě hlavní předchází:

Bisognava far presto perché il treno stava per partire.

Bylo třeba si pospíšet, protože vlak se chystal k odjezdu.

Siccome la strada era ingombra, non potemmo proseguire.

Jelikož cesta byla ucpaná, nemohli jsme pokračovat.

L'ho invitato per stasera perché vorrei parlargli.

Pozvala jsem ho na dnes večer, protože bych s ním chtěla mluvit.

Po spojkových výrazech *non perché*, *non che*, *non già che* - ne proto, že, se klade konjunktiv, jestliže se popírá možná příčina:

Non sono venuti non perché non ne avessero voglia, ma perché erano troppo occupati.

Nepřišli ne proto, že by se jim nechtělo, ale protože měli příliš mnoho práce.

---

⁴² Giuseppe PATOTA, *Grammatica di riferimento dell'italiano contemporaneo*, Novara 2006, s. 447

⁴³ Sylva HAMPLOVÁ, *Mluvnice italštiny = Grammatica italiana*, Voznice 2004, s. 295

V literárním stylu se objevuje i spojka *ché* (zkrácená z *perché*):

Non poteva più vivere, ché tante erano le sue preoccupazioni.

Už nemohl dále žít, neboť tak velké byly jeho starosti.^{44 45}

Je možné rozlišovat nejméně dva typy příčin:

- účinná příčina: *Gli uccelli volano perché cercano cibo.*
Ptáci létají, protože hledají jídlo.
- formální příčina: *Gli uccelli volano perché quella è la loro natura.*
Ptáci létají, protože to je jejich přirozenost.⁴⁶

2.2.2.3 Spojky účelové

Nejčastěji užívanými spojkami účelovými (*le congiunzioni finali*) jsou spojky *affinché*, *perché*, *che* – aby.⁴⁷

Věty účelové (*le proposizioni finali*) vyjadřují účel nebo cíl, k němuž směřuje děj věty řídicí. Nejčastější spojkou je *perché* - aby (následuje po větě hlavní), stejný význam mají i další spojky a spojkové výrazy jako *affinché*, *in modo che*, *allo scopo che*, *acciocché* (dnes považována za zastaralou) nebo pouhé *che*:

Facciamo di tutto perché lo riceviate in tempo.

Děláme vše pro to, abyste to obdrželi včas.

Stai attento che non ti imbrogolino.

Dávej pozor, ať tě nenapálí.

U spojky *perché* je třeba rozlišovat, zda po ní následuje sloveso v indikativu, nebo konjunktivu. V prvním případě uvozuje větu příčinnou a znamená „protože“, v druhém případě větu účelovou a znamená „aby“:

Te lo dice perché tu non ne sai nulla.   x   *Te lo dice perché tu lo sappia.*

Říká ti to, protože o tom nic nevíš.   Říká ti to, abys o tom věděla.

---

⁴⁴ Sylva HAMPLOVÁ, *Mluvnice italštiny = Grammatica italiana*, Voznice 2004, s. 355 - 356

⁴⁵ Maurizio DARDANO – Pietro TRIFONE, *Grammatica italiana modulare*, Milano 2002, s. 413

⁴⁶ Tamtéž, s. 416

⁴⁷ S. HAMPLOVÁ, *Mluvnice*, s. 295

Věty účelové se liší od vět příčinných, přípustkových apod., jelikož mohou mít explicitní formu, i když mají věty stejný podmět:

Gli ho telefonato, affinché potessi andare a trovarlo.

Zavolal jsem mu, abych za ním mohl zajít.^{48 49}

2.2.2.4 Spojky účinkové

Mezi spojky účinkové (*le congiunzioni consecutive*) se řadí například *così, che, cosicché, di modo che, talmente che, di tal modo che, a tal punto che* – tak, že, takže.⁵⁰

Věty účinkové (*le proposizioni consecutive*) vyjadřují následek nebo výsledek děje, který je vyjádřen větou řídící a je příčinou děje účinkové věty. Věty účinkové následují vždy za větou řídící. Obvykle jsou uvedeny spojkou *che*, která je v korelaci s některým z adverbíí jako jsou *tanto, così, sì, talmente* - tak, nebo adjektiv jako *tanto, tale, simile* - takový, či výrazy *al punto che, a tal punto che* - tak stojícími ve větě řídící.

Sono così stanca che vado a dormire.

Jsem tak unavená, že jdu spát.

Někdy první korelativní výraz stojí těsně u druhého anebo se s ním spojuje: *cosicché, sicché, di modo che, di maniera che, a tal segno che* - tak, že.

Gli ho telefonato che arrivo, sicché mi dovrebbe aspettare all'aeroporto.

Telefonoval jsem mu, že přilétám, takže by mě měl čekat na letišti.⁵¹

2.2.2.5 Spojky přípustkové

Dalším typem jsou spojky přípustkové (*le congiunzioni concessive*): *benché, sebbene, anche se, quantunque, nonostante che, malgrado che* – ačkoli, třebaže.⁵²

Věty přípustkové (*le proposizioni concessive*) vyjadřují okolnost, která je v rozporu s obsahem věty řídící. Významově jim odpovídá příslovečné určení přípustky a v rámci souvětí souřadného věty odporovací.

---

⁴⁸ Sylva HAMPLOVÁ, *Mluvnice italštiny = Grammatica italiana*, Voznice 2004, s. 357

⁴⁹ Maurizio DARDANO – Pietro TRIFONE, *Grammatica italiana modulare*, Milano 2002, s. 415

⁵⁰ S. HAMPLOVÁ, *Mluvnice*, s. 295

⁵¹ Tamtéž, s. 363 - 364

⁵² Tamtéž, s. 295

Hlavní spojky a spojkové výrazy jsou *benché, sebbene, anche se, ancorché, malgrado che, nonostante che, per quanto, quantunque, con tutto che, ammesso che, posto che, concesso che* – ačkoli, i když, přestože, třebaže:

Faceva ancora caldo benché fosse autunno inoltrato.

Bylo ještě teplo, přestože byl pozdní podzim.

Často pro zdůraznění přípustky bývá ve větě hlavní obsažen korelativní výraz jako *pure, tuttavia, nondimeno, lo stesso, ugualmente* - přece, stejně:

Sebbene mi annoi, ci vengo lo stesso.

I když se budu nudit, stejně tam půjdu.^{53 54}

2.2.2.6 Spojky časové

Časové spojky (*le congiunzioni temporali*) připojují věty, které poskytují časový údaj a jsou odpověďmi na otázky „kdy?“, „odkdy?“, „dokdy?“, „jak dlouho?“, „jak často?“ apod.⁵⁵ Nejčastějšími spojkami časovými jsou *quando, come, allorché* – když, *appena che* – jakmile, *prima che* – dříve než, *dopo che* – poté, *co, mentre* – zatímco, *finché* – dokud, *ogni volta che* – pokaždé, když.⁵⁶

Věty časové (*le proposizioni temporali*) označují časové určení nebo omezení týkající se obsahu věty hlavní, jako je současnost, předčasnost, následnost, opakování děje apod. Podle toho rozlišuje Sylva Hamplová věty:

- a) s dějem současným s dějem věty řídící (*contemporaneità*): nejčastější spojkou je *quando* – když, stejný význam mají i spojky a spojkové výrazy *come, allorché, allorquando, al tempo in cui, nel momento che*, popř. pouze *che. Mentre, nel frattempo che, frattanto che, intanto che* – zatímco více zdůrazňují souběžné trvání obou dějů:

Quando mi sono svegliato, faceva ancora buio.

Když jsem se probudil, byla ještě tma.

Riparava il televisore intanto che noi pranzavamo.

Opravoval televizor, zatímco my jsme obědvali.

---

⁵³ Sylva HAMPLOVÁ, *Mluvnice italštiny = Grammatica italiana*, Voznice 2004, s. 361

⁵⁴ Maurizio DARDANO – Pietro TRIFONE, *Grammatica italiana modulare*, Milano 2002, s. 418

⁵⁵ Václav CVRČEK, *Mluvnice současné češtiny*, Praha 2010, s. 293

⁵⁶ S. HAMPLOVÁ, *Mluvnice*, s. 295

- b) s dějem následným v poměru k ději věty řídící, jejíž děj předchází před dějem věty vedlejší (*anteriorità*); nejdůležitějším spojkovým výrazem je *prima che*, *prima di quanto* – dříve než, po němž se klade vždy konjunktiv:

Dovete consegnare il tema prima che finisca la lezione.

Musíte odevzdat slohový úkol dřív, než skončí hodina.

Eri arrivato prima che ti aspettassimo.

Přijel jsi dřív, než jsme tě čekali.

- c) s dějem předčasným v poměru k ději věty řídící, jejíž děj následuje po ději věty vedlejší (*posteriorità*); nejdůležitějšími spojkovými výrazy jsou *dopo che*, *una volta che* – poté, co, jakmile, pro zdůraznění bezprostřední předčasnosti děje se užívá (*non*) *appena che*; rovněž spojky *quando*, *allorquando* a *come* mohou kromě současnosti vyjadřovat i následnost.

Una volta che i figli furono partiti, i genitori rimasero soli.

Poté, co děti odjeli, rodiče zůstali sami.

Gliene parlerò, non appena lo vedrò.

Promluví s ním o tom hned, jak ho uvidím.

- d) s dějem probíhajícím od určité časové meze nebo po určitou časovou mez:
- počáteční časovou hranici označují spojky a spojkové výrazy *da*, *dacché*, *da quando*, *dal tempo che*, *dal momento in cui* - od té doby, co:

Da quando si è trasferito a Orvieto, non abbiamo sue notizie.

Od té doby, co se přestěhoval do Orvieto, nemáme o něm zprávy.

Dal momento in cui vive solo, spende troppo.

Od chvíle, co žije sám, příliš mnoho utrácí.

Maurizio Dardano tento typ řadí do skupiny vět následných.

- konečnou hranici označuje *finché*, *fino a che*, *fin quando*, *quando* - až, dokud. Po *finché* je možno klást sloveso v kladném nebo záporném tvaru, aniž se tím změní význam věty:

Aspettò fino a che tornarono i loro genitori.

Čekal, dokud se nevrátili jejich rodiče.

Non mi muovo finché non troveremo un punto di partenza.

Nehnu se odtud, dokud nenalezneme nějaké východisko.

Tento typ řadí Maurizio Dardano do skupiny vět předčasných.

- e) s opakujícím se dějem (*periodicità*), a to po spojkových výrazech *ogni volta che*, *ogni qual volta*, *tutte le volte che* - pokaždé, když apod.:

Tutte le volte che ci faceva la visita, portava regali ai bambini.

Pokaždé, když k nám přišla na návštěvu, nosila dětem dárky.

I clienti sono pregati di consegnare la chiave al portiere ogni qual volta lasciano la loro camera.

Prosíme hosty, aby odevzdali klíč vrátnému pokaždé, když opouštějí svůj pokoj.^{57 58}

2.2.2.7 Spojky způsobové

Věty připojené spojkou způsobovou (*le congiunzioni modali*) vyjadřují způsob, kvalitu či kvantitu děje vyjádřeného větou hlavní. Odpovídají na otázku „jak?“. Nejfrekventovanější jsou spojky *come* – jako, *come se*, *quasi* – jako by, *nel modo che* – tak, že, tak, aby, *piuttosto che* – spíše než.^{59 60}

Věty způsobové (*le proposizioni modali*) jsou uvozeny také spojkami a spojkovými výrazy *quasi che* – jako by, *secondo che*, *secondo come* - podle toho, jak, *a misura che* - tou měrou, jak, *in modo che* – tak, aby, *anziché* – spíše než:

Devi comportarti come ti abbiamo detto.

Musíš se chovat tak, jak jsme ti řekli.

Gli scriverò in modo che non mi fraintenda.

Napíšeš mu tak, aby mě správně pochopil.⁶¹

Přidáním korelativního výrazu se věta způsobová může přeměnit ve větu přirovnávací vyjadřující stejnou míru nebo stejný výsledek obou dějů (*la proposizione di uguaglianza*):

Ho agito così come mi hai suggerito.

Jednal jsem tak, jak jsi mi poradil.⁶²

---

⁵⁷ Sylva HAMPLOVÁ, *Mluvnice italštiny = Grammatica italiana*, Voznice 2004, s. 352 - 354

⁵⁸ Maurizio DARDANO – Pietro TRIFONE, *Grammatica italiana modulare*, Milano 2002, s. 422 - 425

⁵⁹ S. HAMPLOVÁ, *Mluvnice*, s. 295

⁶⁰ Václav CVRČEK, *Mluvnice současné češtiny*, Praha 2010, s. 293

⁶¹ S. HAMPLOVÁ, *Mluvnice*, s. 357 - 358

⁶² M. DARDANO – P. TRIFONE, *Grammatica*, s. 426

2.2.2.8 Spojky způsobové záporné

Hlavním spojkovým výrazem pro spojky způsobové záporné (*le congiunzioni esclusive*) je *senza che* – aniž.⁶³

Věty uvozené tímto výrazem bývají někdy počítány k větám způsobovým, jindy jsou považovány za samostatný typ vět italsky označovaných *le proposizioni esclusive*. Vyjadřují vyloučení s ohledem na to, co je řečeno ve větě hlavní. Sloveso je vždy ve tvaru konjunktivu:

Fecero tutto di nascosto senza che io me ne accorgessi.

Udělal všechno tajně, aniž jsem si toho všiml.

Il ragazzo capì a volo senza che il professore dovesse terminare la spiegazione.

Chlapec to pochopil okamžitě, aniž by profesor musel dokončit výklad.^{64 65}

V *Příruční mluvnici češtiny* je tento vztah nazýván vztahem původní okolnosti, tedy okolnosti, která nenastala.⁶⁶

2.2.2.9 Spojky přirovnávací

Nejčastěji se jako spojky přirovnávací (*le congiunzioni comparative*) používají výrazy *più che* – více než, *meno che* – méně než, *meglio che* – lépe než, *tanto... quanto* – tolik... kolik.⁶⁷

Věty přirovnávací (*le proposizioni comparative*) bývají někdy přiřazovány k větám způsobovým. Srovnávají se jimi obsahy dvou vět; stejně jako pro příslovečná určení přirovnání i pro tyto věty bývají příznačné korelativní (souvztažné) výrazy.

---

⁶³ Sylva HAMPLOVÁ, *Mluvnice italštiny = Grammatica italiana*, Voznice 2004, s. 295

⁶⁴ Tamtéž, s. 358

⁶⁵ Maurizio DARDANO – Pietro TRIFONE, *Grammatica italiana modulare*, Milano 2002, s. 427

⁶⁶ Miroslav GREPL – Petr KARLÍK – Marek NEKULA – Zdenka RUSÍNOVÁ, *Příruční mluvnice češtiny*, Praha 2003, s. 355

⁶⁷ S. HAMPLOVÁ, *Mluvnice*, s. 295

Podle Sylvy Hamplové může srovnání vyjadřovat:

- a) větší míru nebo lepší výsledek děje (*le proposizioni di maggioranza*) pomocí *più, meglio, maggiormente* ve větě hlavní a *che, di come, di quanto, di quel(lo)* *che* ve větě vedlejší:

Disse più di quanto avrebbe dovuto dire.

Řekl víc, než by musel říci.

L'operazione ha avuto un esito migliore di quel che io mi aspettassi.

Operace dopadla lépe, než jsem očekával.

- b) menší míru nebo horší výsledek děje (*le proposizioni di minoranza*) pomocí *meno, peggio* ve větě hlavní a *che, di come, di quanto, di quel(lo)* *che* ve větě vedlejší:

Il tempo era meno bello di quanto si prevedesse.

Počasi bylo méně pěkné, než se předvíдалo.

Ho trovato la traduzione meno difficile di quel che pensassi.

Zjistil jsem, že překlad je méně obtížný, než jsem myslel.

- c) stejnou míru nebo stejný výsledek obou dějů (*le proposizioni di uguaglianza*) pomocí *così... come, tanto... come, tanto... quanto, tale... quale* - tak.... jako. První korelativní výraz je možno vynechat:

Sono (tanto) disgustato quanto tu lo eri prima.

Jsem tak znechucen, jako ty jsi byl předtím.

Come avrai seminato, così mietterai.

Jak jsi zasel, tak sklidiš.^{68 69}

Giuseppe Patota uvádí ještě skupinu přirovnávacích vět podmínkových (*le proposizioni comparative ipotetiche*). Podle něj mohou věty přirovnávací představovat také hypotetický náznak, když srovnání s větou řídicí vyjadřuje hypotézu nebo podmínku. Takové věty jsou pak uvozeny spojkovými výrazy *come se, quasi, quasi che*.

Mi guardava come se non mi avesse mai visto.

Díval se na mě, jako by mě nikdy neviděl.⁷⁰

Sylva Hamplová ovšem věty uvozené těmito výrazy řadí mezi věty způsobové (viz výše).

---

⁶⁸ Sylva HAMPLOVÁ, *Mluvnice italštiny = Grammatica italiana*, Voznice 2004, s. 362 - 363

⁶⁹ Maurizio DARDANO – Pietro TRIFONE, *Grammatica italiana modulare*, Milano 2002, s. 421

⁷⁰ Giuseppe PATOTA, *Grammatica di riferimento dell'italiano contemporaneo*, Novara 2006, s. 457

2.2.2.10 Spojky podmínkové

Spojky podmínkové (*le congiunzioni condizionali*) se uplatňují ve vztahu, v němž je platnost děje nebo stavu podmíněna platností jiného děje nebo stavu. Nejpoužívanější spojkou je *se, qualora* – jestli, kdyby, *purché* – jen když, *a condizione che, a patto che* – pod podmínkou, že, *nel caso che* – v případě, že.^{71 72}

Věty podmínkové (*le proposizioni condizionali*) vyjadřují podmínku, za níž se může uskutečnit děj věty hlavní. Podmínka, obsažená ve větě vedlejší, může být pocíťována jako podmínka reálná, možná nebo ireálná, např.:

Se avremo fretta, prenderemo il tassì.

Jestliže budeme pospíchat, vezmeme si taxík. (podmínka reálná)

Se avessimo fretta, prenderemmo il tassì.

Kdybychom pospíchali, vzali bychom si taxík. (podmínka možná)

Se avessimo avuto fretta, avremmo preso il tassì.

Kdybychom byli pospíchali, byli bychom si vzali taxík. (podmínka ireálná)⁷³

2.2.2.11 Spojky odporovací

Mezi spojky odporovací (*le congiunzioni avversative*) patří *mentre* – zatímco, *anziché* – spíše než, *laddove* – kdežto.⁷⁴

Obsah nepravých vět odporovacích (*le proposizioni avversative*) je v rozporu s obsahem věty řídící, takže významově odpovídá souřadným větám odporovacím (uvozeným spojkami *ma, però* - ale, avšak). Na rozdíl od souřadných vět však stojí po spojkách *mentre (invece), quando (invece)* ve významu „zatímco“, „kdežto“ a mohou mít i implicitní formu. Adverbium *invece* podtrhuje odporovací význam zmíněných dvou spojek, které mohou mít i význam časový.

Se ne sono andati tutti, mentre invece dovevano restare.

Všichni odešli, zatímco měli zůstat.

---

⁷¹ Miroslav GREPL – Petr KARLÍK – Marek NEKULA – Zdenka RUSÍNOVÁ, *Příruční mluvnice češtiny*, Praha 2003, s. 353

⁷² Sylva HAMPLOVÁ, *Mluvnice italštiny = Grammatica italiana*, Voznice 2004, s. 295

⁷³ Tamtéž, s. 358 - 360

⁷⁴ Tamtéž, s. 295

Implicitní věty se tvoří pomocí infinitivu a jsou uvozeny spojkovými výrazy *anziché* a *invece di* - spíše než, místo aby:

Invece si mentire, dovrebbero confessarsi colpevoli.

Místo aby lhali, měli by přiznat vinu.

Anziché aspettare, prendiamo noi l'iniziativa.

Spíše než abychom čekali, ujmeme se my iniciativy.⁷⁵

Je rozdíl mezi *mentre* s významem časovým a *mentre* s významem odporovacím:

Luigi studia mentre io lavoro.   x   *Luigi studia, mentre io lavoro.*

Luigi studuje, zatímco já pracuji.

Odlišný význam druhé věty je dosažen prostřednictvím delší odmlky mezi *studia* a *mentre*.⁷⁶

2.2.2.12 Spojky výjimkové

Jako spojky výjimkové (*le congiunzioni eccezzuative*) se používají výrazy *fuorché* – kromě, *eccetto che*, *salvo che*, *tranne che* – ledaže, ledaže by.⁷⁷

Věty výjimkové (*le proposizioni eccezzuative*) vyjadřují okolnost, která nějakým způsobem omezuje děj věty řídící nebo by mohla zabránit jeho uskutečnění. Jsou uvozeny spojkovými výrazy:

- *tranne che*, *salvo che* - kromě toho, že, až na to, že, ledaže by, po nichž následuje sloveso v indikativu nebo konjunktivu:

Non avevo nulla contro il presentatore, salvo che non era molto spiritoso.

Neměla jsem nic proti moderátorovi kromě toho, že nebyl příliš vtipný.

Non accetteremo scuse per una tua eventuale assenza, tranne che tu non sia all'estero.

Nepřijmeme omluvy kvůli tvé případné absenci, ledaže bys byl v cizině.

---

⁷⁵ Sylva HAMPLOVÁ, *Mluvnice italštiny = Grammatica italiana*, Voznice 2004, s. 365

⁷⁶ Maurizio DARDANO – Pietro TRIFONE, *Grammatica italiana modulare*, Milano 2002, s. 427

⁷⁷ S. HAMPLOVÁ, *Mluvnice*, s. 295

- *a meno che, eccetto che* - ledaže, ledaže, by, pokud by, po nichž následuje sloveso v konjunktivu:

Farò una passeggiata a meno che non piova.

Půjdu na procházku, pokud nebude pršet.

Potrai ancora arrivare in tempo, eccetto che non ti capiti qualche incidente.

Budeš moci ještě dojet včas, pokud se ti nestane nějaká nehoda.

- *se non che, senonché* - jenomže, po němž následuje sloveso v indikativu:

Ci conosciamo da molti anni se non che ci vediamo raramente.

Známe se už mnoho let, jenomže se zřídka vídáme.

La gente parteciperebbe alla manifestazione se non che nessuno sa quando comincia.

Lidé by se zúčastnili manifestace, jenomže nikdo neví, kdy začíná.

Implicitní věta je tvořena zpravidla pomocí *tranne (che), fuorché (di)* + infinitiv:

Farò tutto tranne che firmare questo accordo.

Udělám všechno kromě podepsání této dohody.

Chiedimi tutto fuorché di guardare questo film di guerra.

Požádej mě o cokoli, jen ne o to, abych se díval na tenhle válečný film.⁷⁸

Větám výjimečným často předchází tvrzení, v němž se může objevovat adjektivum a zájmeno jako *tutto* - vše, *niente* - nic, *ogni* - každý, *qualunque* - jakýkoli, *nessuno* - nikdo apod.:

Non dirò niente, a meno che non sia costretto.

Neřeknu nic, pokud nebudu nucen.⁷⁹

2.2.2.13 Spojky omezovací

Nejčastějšími spojkami omezovacími (*le congiunzioni limitative*) jsou spojkové výrazy *per quanto, (in) quanto a, per quello che* – pokud.⁸⁰

---

⁷⁸ Sylva HAMPLOVÁ, *Mluvnice italštiny = Grammatica italiana*, Voznice 2004, s. 364 - 365

⁷⁹ Maurizio DARDANO – Pietro TRIFONE, *Grammatica italiana modulare*, Milano 2002, s. 427

⁸⁰ S. HAMPLOVÁ, *Mluvnice*, s. 295

Věty omezovací (*le proposizioni limitative*) vyjadřují postoj k ději věty hlavní nebo zúžení jeho platnosti. Jsou uvozeny výrazy:

- *per quanto, a quanto, per quel che, a quel che* - pokud, jak, po nichž zpravidla následuje sloveso v indikativu:

Per quanto risulta dagli accertamenti, tutto è in regola.

Jak vyplývá z vyšetřování, všechno je v pořádku.

Per quel che mi riguarda, io non darò mai la mia adesione al vostro progetto.

Pokud jde o mne, nikdy nepodpořím váš návrh.

- *che, per quanto* - pokud + *sapere* v konjunktivu:

Che io sappia, nessuno è stato rimpatriato.

Pokud vím, nikdo nebyl vrácen do vlasti.

Per quanto si sappia, il nuovo telegiornale debutterà il prossimo autunno.

Pokud je známo, nové televizní noviny budou debutovat letos na podzim.⁸¹

Výraz *per quanto* (následován konjunktivem) má v následující větě význam přípustkový:

Per quanto io faccia, non riesco a ricordarlo.

Přestože se snažím, nemohu si na to vzpomenout.⁸²

---

⁸¹ Sylva HAMPLOVÁ, *Mluvnice italštiny = Grammatica italiana*, Voznice 2004, s. 365

⁸² Maurizio DARDANO – Pietro TRIFONE, *Grammatica italiana modulare*, Milano 2002, s. 428

II. APLIKAČNÍ ČÁST

V této části své práce si vytvořím nejprve vzorek italských spojek. Pro vyexcerpování vzorku použiji dva zdroje, kterým se budu podrobněji věnovat v následující kapitole. Jedním z nich je korpus *InterCorp*, ten použiji hlavně ke zjištění frekvence použití spojek a dále z něj také budu čerpat veškeré příklady užití spojek ve větách. Druhým použitým zdrojem bude slovník *Lo Zingarelli*, ve kterém budu vyhledávat spojky a spojkové výrazy, s nimiž budu následně také pracovat v korpusu a pokusím se materiál z obou zdrojů spojit.

Dále část materiálu rozeberu jak po stránce formální a sémantické, tak po stránce translátologické, kde se budu snažit o všechny možné způsoby překladu do češtiny.

V závěru této části uvedu seznam italských spojek s navrhovanými českými ekvivalenty.

3 Korpus *InterCorp* a slovník *Lo Zingarelli*

K vytvoření vzorku jako první zdroj použiji paralelní korpus *InterCorp*. Nejprve bych ráda vysvětlila, co je to korpus. Jedná se o soubor počítačově uložených textů, který slouží k jazykovému výzkumu. K práci s korpusy slouží speciální vyhledávací program. S jeho pomocí je možné vyhledávat slova a slovní spojení v kontextu a zjistit jejich frekvenci v korpusu i původní textový zdroj. Umožňuje i další zpracování nalezeného. U některých korpusů lze vyhledávat i podle slovních druhů. Český národní korpus (ČNK) je akademický projekt zaměřený na budování rozsáhlého počítačového korpusu především psané češtiny.⁸³ Cílem projektu je vybudovat paralelní synchronní korpus, pokrývající co největší počet jazyků, vždy pro daný jazyk a češtinu.⁸⁴

Pro svou práci jsem si vybrala paralelní korpus *InterCorp*, který je součástí projektu ČNK. V *InterCorpu* jsem vyhledávala přes uživatelské rozhraní NoSketch Engine, kde jsem si jako prohledávaný jazyk zvolila italštinu a poté i češtinu.

---

⁸³ <https://ucnk.ff.cuni.cz/>

⁸⁴ <http://ucnk.ff.cuni.cz/intercorp/?req=doc:uvod>

V italském korpusu bylo při zadání dotazu CQL: [tag = „CON“] (kdy CON je zkratkou pro spojky) nalezeno celkem 1 987 216 výskytů 92 výrazů. Jedná se o spojky jednoduché, složené a jsou zde přítomny i předložky, které tvoří začátky spojkových výrazů (např.: předložka *per* - pro je součástí spojkového výrazu *per quanto* - pokud). Pro vyhledání spojkových výrazů jsem použila ještě i slovník *Lo Zingarelli* a poté jsem se získaným materiálem pracovala opět v korpusu. V tabulce vytvořené korpusem se některé spojky opakují, s rozdílem v psaném přízvuku na konci slova (např. *perché* a *perchè*). I přes zadání dotazu pouze na spojky nejsou počty výskytů u některých spojek zcela přesné – např. u spojky *sia* – buď se v korpusu vyskytují i příklady, kdy *sia* je slovesný tvar:

„*Temo che questa sia la realtà, Isabel.*“

„Obávám se, že **je** to holá skutečnost, Isabel.“

Zde je vyexcerpovaný vzorek spojek z korpusu seřazený podle frekvence výskytu:

spojka	výskyt
e	1197915
o	205432
ma	86298
se	85323
come	59778
ed	56900
visto	33883
nonché	27709
perché	26259
quando	25482
sia	22595
mentre	14006
che	13091
né	12968
qualora	12661
poiché	11999
fino	11668
affinché	11284
oppure	8942
e/o	7305
ovvero	6286
prima	4356
ossia	3797
purché	3753
sebbene	3522
salvo	3350
per	2988
bensi	2822
benché	2563
finché	2175
anziché	2050

tale	2040
senza	1951
od	1679
tanto	1534
oltre	1408
allorché	1012
giacché	752
sempreché	731
nonostante	728
dopo	683
così	578
si	473
ebbene	447
cosicché	444
siccome	425
pressoché	408
a	343
fintantoché	340
seppure	268
fintanto	216
sicché	192
seppur	183
perchè	157
allorquando	121
qualvolta	116
orbene	107
nonchè	104
quantunque	99
laddove	61
ancorché	61
ché	56
malgrado	47

nè	41
dato	33
affinchè	25
fuorché	20
sinché	15
purchè	15
poichè	13
oltreché	13
allorchè	12
senonché	11
bensì	11
casomai	9
benchè	9
ora	8
finchè	8
acciocché	8
soltanto	5
ergo	5
acché	5
giacchè	4
dacché	4
anzichè	4
sintantoché	3
purtuttavia	3
talché	2
semmai	2
adunque	2
sempre	1
conciossiaché	1

Jako další zdroj pro vytvoření vzorku spojek jsem použila elektronický zdroj v podobě italského výkladového slovníku *Lo Zingarelli 2011: vocabolario della lingua italiana*. Zde mi bylo vyhledáno po zadání dotazu cong. jako gramatické kategorie v pokročilém vyhledávání celkem 209 výrazů, mezi nimiž jsou spojky jednoduché, složené i spojkové výrazy (některé spojkové výrazy jsou uvedeny jen jedním slovem a celé se ve slovníku zobrazí až v detailním náhledu):

N.	lemma
1	abbenché
2	~~accento~~
3	acché
4	acciò
5	acciocché
6	adesso
7	adunque
8	affinché
9	affine
10	allora
11	allorché
12	allorquando
13	ammesso
14	anche
15	ancora
16	ancorché
17	ancorquando
18	anzi
19	anziché
20	appena
21	attesoché
22	avanti
23	avvegnaché
24	basta
25	benché
26	beninteso
27	bensi
28	casomai
29	che
30	ché
31	cioè
32	cionondimeno
33	ciononostante
34	come
35	comecché
36	comunque
37	conciòfosseché
38	conciòfossecosaché
39	conciòssiaché
40	conciòssiacosaché
41	~~condurre~~
42	conforme

43	contuttoché
44	con tutto ciò
45	così
46	cosicché
47	cotalché
48	cui
49	dacché
50	dappoi
51	dappoiché
52	davanti
53	difatti
54	dimodoché
55	dinanzi
56	donde
57	dopo
58	dopoché
59	dove
60	dovunque
61	dunque
62	e
63	e'
64	ebbene
65	eccetto
66	eccettuato
67	e/o
68	epperò
69	eppure
70	ergo
71	essendoché
72	eziandio
73	finattantoché
74	finché
75	fino a che
76	fintantoché
77	fosse
78	fuorché
79	giacché
80	giafosseché
81	giafossecosaché
82	id est
83	imperché
84	imperciò
85	imperciocché

86	imperò
87	imperocché
88	incontanente
89	infatti
90	infino a tanto che
91	innanzi
92	in quanto
93	in quanto che
94	intanto
95	invece
96	laddove
97	laonde
98	~~leere~~
99	lorché
100	ma
101	magari
102	malgrado
103	manco
104	mano
105	meno
106	mentre
107	né
108	neanche
109	nemmanco
110	nemmeno
111	neppure
112	nientedimeno
113	nientemeno
114	nonché
115	nondimanco
116	nondimeno
117	nonostante
118	nonpertanto
119	nulladimanco
120	nulladimeno
121	nullameno
122	o
123	ogniquialvolta
124	ognora
125	~~olire~~
126	oltreché
127	ombè
128	onde

129	ondeché
130	oppure
131	ora
132	orbene
133	ordunque
134	ossia
135	ove
136	ovunque
137	ovvero
138	ovverosia
139	parte
140	perché
141	perciò
142	perciocché
143	perfino
144	perloché
145	però
146	perocché
147	pertanto
148	piuttosto
149	poi
150	poiché
151	posciaché
152	prima
153	purché
154	pure
155	purtuttavia

156	qualmente
157	qualora
158	qualvolta
159	quandanche
160	quando
161	quandunque
162	quanto
163	quantomché
164	quantunque
165	quare
166	quasi
167	quasiché
168	quindi
169	ratto
170	salvo
171	se
172	se
173	sebbene
174	seconda
175	secondo
176	secondoché
177	se mai
178	semmai
179	sempre che
180	se non che
181	senza
182	seppure

183	sì
184	sì
185	sia
186	sibbene
187	sicché
188	siccome
189	sinattantoché
190	sinché
191	sintantoché
192	solo
193	soltanto
194	stanteché
195	subito
196	talché
197	talmenteché
198	tanto
199	tanto che
200	tosto
201	tranne
202	tuttavia
203	tuttavolta
204	tuttoché
205	tuttociò
206	vel
207	viatanto
208	viceversa
209	vuoi

Mezi vyhledanými spojkami jsou i čtyři výrazy (v tabulce přeškrtnuté), které s nimi nesouvisejí (*accento* - bylo vyhledáno, protože uvádí rozdíl mezi spojkou *e* a tvarem slovesa *essere* - *è*; slovesa *condurre*, *licere* a *olire*, kde je zkratka *cong.* použita pro označení konjunktivu). Po zadání dotazu *cong.* a *loc. cong.* pro vyhledání v celém textu bylo dále nalezeno:

di – di modo che

in – nel tempo che, nell'istante che; in quanto che; nel caso che; nella maniera che

infino – infino che, infino a che

insino – insino a che, insino a tanto

modo - di modo che, in modo da, in modo che

per - per il che; per la qual cosa; per il fatto che; per via che; per ciò che; per ciò

punto - al punto di, al punto da, al punto che

segno - a segno che, al segno che

talmente – talmente che, talmente da

visto – visto che

condizione – a condizione che

Výrazy, které byly nalezeny ve slovníku *Lo Zingarelli*, budu jednotlivě vyhledávat v korpusu, abych zjistila jejich frekvenci použití. Následně spojím tabulku vytvořenou korpusem s tabulkou z *Lo Zingarelliho* v jednu, kde uvedu všechny výrazy nalezené v korpusu s počtem jejich výskytů.

Z této tabulky je zjevné, že ne všechny spojky ze slovníku lze nalézt i v korpusu, popřípadě je jejich počet výskytů velmi malý. Zde pro nalezení jednotlivých spojek a spojkových výrazů (které již v tabulce uvádím v celém znění) použiji *intercorp it* (korpus pro italský jazyk) a základní typ dotazu. Počty výskytů se díky jinému vyhledávání liší od předchozí tabulky z korpusu:

spojka	výskyt
e	1 209 584
che	838 625
o	207 031
come	110 339
se	97 467
ma	88 906
anche	83 819
sia	70 536
secondo	56 181
visto	42 217
quando	37 174
perché	35 551
ancora	31 266
tuttavia	31 213
per quanto	30 908
dopo	29 792
nonché	27 710
pertanto	27 026
così	24 674
ora	23 073
quindi	23 049
soltanto	17 248
qualora	16 804
conforme	16 440
mentre	14 290
poi	14 097
poiché	13 151
né	13 024
in quanto	12 260
affinché	11 455
dove	11 187
tanto	10 986

però	10 550
fosse	9 865
si	9 363
oppure	9 051
infatti	8 074
allora	8 017
quasi	7 493
dunque	6 903
appena	6 773
prima di	6 481
ovvero	6 317
comunque	6 245
nonostante	5 936
in modo da	5 356
cui – per cui	5 145
dato che	4 954
ove	4 271
ossia	3 808
purché	3 786
sebbene	3 697
in modo che	3 249
pure	2 961
cioè	2 923
bensi	2 822
prima che	2 814
nemmeno	2 785
benché	2 715
tutto ciò	2 471
si che	2 405
visto che	2 276
finché	2 217
onde	2 187
a meno che	2 174

perciò	2 174
laddove	2 102
anziché	2 054
eppure	2 000
anzi	1 892
neppure	1 891
dopoché	1 813
neanche	1 709
od	1 688
invece di	1 501
malgrado	1 452
ciononostante	1 369
senza che	1 358
piuttosto che	1 245
allorché	1 192
nondimeno	1 169
oltre che	1 140
ora che	1 042
ovunque	878
a parte	840
vuoi	836
tale che	824
fino a quando	823
magari	806
giacché	769
sempreché	760
per il fatto che	742
però che	635
ebbene	633
sempre che	626
invece che	623
ogniqualevolta	597
solo che	469

viceversa	462
fino a che	459
a meno di	456
seppure	452
cosicché	446
siccome	433
pressoché	409
salvo che	402
manco	391
tanto che	379
fintantoché	358
di modo che	322
adesso che	310
per ciò	306
al punto di	291
per ciò che	286
difatti	279
man mano che	276
fintanto che	230
al punto da	227
ammesso che	211
cionondimeno	202
sicché	195
al punto che	189
dovunque	185
tranne che	178
soltanto che	161
ovverosia	156
salvo se	155
piuttosto di	148
a seconda che	146
allorquando	141
poi che	140
sia pure	138
per tanto	135
nel caso che	134
orbene	116
qualvolta	116
se mai	116

tutto che	116
da che	116
quantunque	102
subito che	99
secondo che	96
basta che	91
dopo di che	79
semmai	72
quasi che	70
ancorché	61
fuorché	57
ché	56
ogni qual volta	53
qual volta	53
avanti di	48
via via che	46
donde	45
anzi che	44
con tutto ciò	43
avanti che	42
se pure	42
nel tempo che	37
pur tuttavia	36
eccetto che	32
nonostante che	27
nientemeno	26
se non che	24
quand'anche	23
intanto che	18
sinché	15
oltreché	13
senonché	12
subito come	11
per via che	11
casomai	9
nemmanco	9
onde che	9
acciocché	8
stante che	8

ergo	7
talmente che	7
dacché	6
vel	6
ovverosia	6
acché	5
con tutto che	5
dappoiché	4
perfino che	4
malgrado che	4
nella maniera che	4
per il che	4
beninteso che	3
essendo che	3
nientedimeno	3
pur tuttavia	3
quandunque	3
sintantoché	3
al segno che	3
adunque	2
affine di	2
imperocché	2
ratto che	2
talché	2
pur che	2
o vuoi	2
per la qual cosa	2
conciossiaché	1
davanti che	1
fino a tanto che	1
in quanto che	1
nonpertanto	1
qualmente	1
sintanto che	1
infino che	1
talmente da	1

4 Rozbor spojek z jednotlivých hledisek

Tato část práce je věnována vybraným italským spojkám, které zde budou rozebrány podle struktury, významu a překladu do češtiny.

Z hlediska formy se budou dělit na spojky jednoduché, složené (u spojek složených uvedu i výrazy, z nichž se spojka skládá) a spojkové výrazy.

U každé z vybraných spojek uvedu významové poměry, které mohou mezi spojovanými větnými členy nebo jednotlivými větami označovat.

Některé výrazy mohou mít i jinou funkci než jen jako spojky, např. mohou mít funkci příslovcí, předložek apod. a naopak (např. *quando* – příslovce i spojka, *adesso* – příslovce, *adesso che* – spojkový výraz, *cui* - vztažné zájmeno, *per cui* – spojkový výraz atd.). V rozboru spojek se budu věnovat pouze spojkám. Některé ze spojek mohou uvozovat věty různých typů.

Dále se pokusím uvést u vybraných italských spojek všechny možnosti jejich překladu do češtiny a pro každou z nich uvedu i příklad použití ve větě.

Pro rozbor spojek z hlediska translatologického použiji korpus *InterCorp* s prohledáváním *intercorpu it* s přidáním korpusu *intercorp cs* (pro češtinu). Tento prohledávaný korpus má velikost 54 564 618 pozic.

Části týkající se překladu do češtiny obsahují údaje vyhledané v korpusu pro italský i český jazyk zároveň (proto se počty výskytů liší od výše uvedených tabulek z korpusu). Z tohoto korpusu budu také čerpat veškeré příklady použití spojek ve větách.

Pro rozbor z jednotlivých hledisek jsem si vybrala osm nejfrekventovanějších spojek příčinných: *perché*, *poiché*, *giacché*, *siccome*, *visto che*, *dato che*, *dal momento che*, *in quanto*.

Nevýhodou vyhledávání v korpusu je to, že ne vždy spojka v italském korpusu odpovídá vyhledávanému českému ekvivalentu. Například po zadání spojky „perché“ do *intercorpu it* a zároveň spojky „a“ do *intercorpu cs* bylo nalezeno přes 19 000 výskytů, ovšem to neznamená, že by spojka „perché“ odpovídala spojce „a“, ale jen, že byly obě spojky obsaženy v téže větě, např.:

Abitavano in casa perché non avevano un posto più comodo dove mangiare e dormire, ma passavano come ombre indifferenti, senza soffermarsi a guardare lo sfacelo.

Žili v domě, protože neměli výhodnější místo, kde by jedli a spali, ale chovali se tam jako dva lhostejné stíny, aniž si všímali rostoucího úpadku.

PERCHÉ

Spojka *perché* patří mezi velmi frekventované italské spojky. V korpusu po zadání základního typu dotazu bylo nalezeno 35 225 výskytů *perché*. Z hlediska formálního se řadí mezi spojky složené – skládá se z *per* a *che*. Touto spojkou mohou být uvozeny nejen věty příčinné, ale i věty účelové, účinkové a nepřímé otázky:

a) věty příčinné:

- protože: *perché* ve významu protože má 13 343 výskytů
Ho comprato la casa al mare perché lei l'aveva rifiutata.
Pořídil jsem si dům u moře, **protože** ona ho odmítla.
- neboť: 3 185 výskytů
Tutto ciò richiedeva attenzione, perché è facile nei boschi provocare un incendio.
Přesto bylo třeba opatrnosti, **neboť** je snadné založit v lese požár.
- proto, že: 2 727 výskytů
Sembrano così piccoli perché sono incredibilmente lontani.
Tak malé se zdají **proto, že** jsou nesmírně daleko.
- když: 2 079 výskytů
Ma il ragazzo era sprofondato nella depressione e ripeteva senza tregua che la vita non aveva alcun senso, perché aveva perso Blanca e non poteva neppure suonare la chitarra, che era la sua unica consolazione.
Ale Pedro Tercero upadl do hluboké deprese a neúnavně opakoval, že pro něj už život nemá žádný smysl, **když** ztratil Blanku a nemůže hrát na kytaru, což bylo jeho jedinou útěchou.
- jelikož: 756 výskytů
Posso e devo dirlo, perché confesso che sono venuta qui più che ben disposta nei tuoi confronti.
Troufám si to říci a musím to také říci, **jelikož** já jsem sem přece přišla s nejlepším předsevzetím se tě zastat.
- poněvadž: 723 výskytů
Posso dire poco di lui, perché non lo conosco; per me è un mistero, come mio padre.
Víc toho o něm říci nemohu, **poněvadž** ho moc neznám; je pro mne záhadou jako můj otec.

- vzhledem k tomu, že: 238 výskytů

*Credo che il parere del Parlamento sulla questione sarà tempestivo **perché** anche la Corte di giustizia europea ha invitato a seguire un approccio politico sulla questione.*

Podle mého názoru bude stanovisko Parlamentu rovněž velmi příhodné **vzhledem k tomu, že** i Evropský soudní dvůr požádal o politickou pomoc v této věci.

b) věty účelové:

- aby: 5 813 výskytů

*Si metta alla luce, figlio, **perché** possa vederla bene.*

Postavte se do světla, synáčku, **abych** vás dobře viděla.

c) věty účinkové:

- než aby: 56 výskytů

*Era troppo pericolosa **perché** lui potesse permettersi di farsela nemica.*

Byla příliš nebezpečná, **než aby** si mohl dovolit udělat z ní nepřítele.

d) nepřímé otázky:

- proč: 5 004 výskytů

*Si chiedeva **perché** suo nonno non fosse ancora venuto a liberarla.*

Divila se, **proč** ji dědeček ještě nevysvobodil.

POICHÉ

Spojka *poiché* je spojka složená z *poi* a *che*. V korpusu má 13 004 výskytů. Používá se ve větách příčinných a v češtině mu odpovídá:

- protože: 5 408

*Era riuscito, a quanto pareva, a fare un salto fino allo Enisej, **poiché** era in marsina, ma bagnato dalla testa ai piedi.*

Podle všeho stačil zaskočit na Jenisej, **protože** měl na sobě frak, ale jinak byl promočený do poslední nitky.

- neboť: 1 854

*E la vista li rinfrancò, **poiché** capirono di aver percorso più strada di quanto non pensassero.*

Potěšilo je to, **nebot'** viděli, že zřejmě dojeli dál, než čekali.

- jelikož: 1 491

***Poiché** non c'erano prove che i Riddle fossero stati assassinati, la polizia fu costretta a rilasciare Frank.*

Jelikož neexistoval žádný důkaz, že se jednalo o vraždu, museli policisté Franka propustit.

- vzhledem k tomu, že: 1 263

***Poiché** era stato visto dagli altri monaci in coro durante compieta ma non era ricomparso a mattutino, era probabilmente precipitato durante le ore più buie della notte.*

Vzhledem k tomu, že někteří mniši ho viděli v kněžišti při kompletáři a protože pak nebyl na matutině, zřítíl se pravděpodobně do srázu v nejhlubší noci.

- když: 414

*Ma mancano di personalità: cioè, le loro funzioni sono estremamente limitate... è necessario, **poiché** sono così specializzati.*

Ale chybí jim osobnost. To znamená, že jejich funkce jsou úzce ohraničené. Musí být, **když** jsou tak specializované.

- proto, že: 160

***Poiché** fra il testo e l' esecuzione si insinua la maschera, come misto indistinguibile di potenza e atto.*

Je tomu tak **proto, že** mezi text a jeho provedení se vetřela komická maska jako nerozlišitelná směs možnosti a činu.

- poněvadž: 110

*"Il fatto è ben quello" disse il segretario fermandosi, **poiché** era arrivato a casa sua.*

„O to právě jde,“ vysvětlil tajemník a zastavil se, **poněvadž** dorazil ke svému domu.

IN QUANTO

In quanto se řadí mezi spojkové výrazy uvozující věty příčinné. V korpusu bylo nalezeno celkem 12 097 výskytů tohoto výrazu. V češtině má jako spojka příčinná tyto ekvivalenty:

- protože: 3 466

*Lo fece con tanto maggior piacere, **in quanto** il consigliere lo aveva informato che Goethe era celebre soprattutto come autore di teatro.*

Udělal to dokonce docela rád, **protože** ho poradce informoval, že Goethe je proslulý především jako divadelní autor.

- neboť: 1 895

*Benché da nessuna parte entrasse direttamente la luce, non era buio totale, **in quanto** alcuni reparti, invece che di uniformi tramezzi di assi, per chiudere l'accesso al corridoio si servivano di nudi tralicci di legno.*

Ačkoli světlo sem přímo nevnikalo, nebyla tu úplná tma, **neboť** některá oddělení měla do chodby místo celistvých prkenných stěn jenom laťové mříže.

- jelikož: 640

*La Commissione ritiene che si possa tener conto dei 252 posti di lavoro creati direttamente in conseguenza all'investimento, **in quanto** si tratta di dati ragionevoli per un aumento di capacità del 150 %.*

Komise bere v úvahu tato 252 pracovní místa vytvořená přímo v důsledku investice, **jelikož** tyto údaje odpovídají zvýšení kapacity o 150 %.

- vzhledem k tomu, že: 367

***In quanto** è stato reciso dalla comunità politica e ridotto a nuda vita (e, per di più, a una vita «che non merita di essere vissuta»), l'abitante del campo è, infatti, persona assolutamente privata.*

Vzhledem k tomu, že byl odříznut od politické komunity a zredukován na holý život (a ještě k tomu na život, „který nestojí za to žít“), obyvatel tábora je vlastně osoba absolutně soukromá.

- **když**: 270

*I paesi di accoglienza sono tenuti al rispetto degli obblighi internazionali in materia di diritti umani assunti **in quanto** firmatari di convenzioni, dichiarazioni o Trattati internazionali e/o regionali.*

Hostitelské země musí dodržovat závazky vyplývající z mezinárodních lidských práv, které přijaly, **když** podepsaly mezinárodní anebo regionální úmluvy, prohlášení nebo smlouvy.

- **proto, že**: 149

*La magistratura è risparmiata da questa rovina, solo **in quanto**, come un'erinni della tragedia greca capitata per sbaglio in una commedia, agisce unicamente come istanza di punizione e di vendetta.*

Soudnictví je ušetřeno tohoto rozkladu jen **proto, že** podobně jako Erínýs z řecké tragédie, která se omylem dostala do komedie, působí pouze jako vykonavatel trestu a pomsty.

- **poněvadž**: 67

*Date queste caratteristiche comuni e nonostante altre caratteristiche non omogenee, si pensa che costituiscano, come suoi dirsi, un «ciclo», anzi un «ciclo compiuto» (cioè finito, **in quanto** non ho intenzione di scriverne altre).*

Vzhledem k těmto společným rysům a navzdory dalším, nestejnorodým vlastnostem lze mít za to, že tvoří, jak se říká, „cyklus“ nebo „uzavřený cyklus“ (což znamená skončený, **poněvadž** už nemám v úmyslu psát další).

DATO CHE

Spojkovým výrazem *dato che* se také uvozují příčinné věty. V korpusu bylo nalezeno 4 883 výskytů („*dato*“ je přičestí minulé od slovesa *dare* – dát, tudíž se nemusí vyskytovat jen ve funkci spojkového výrazu) a do češtiny lze přeložit jako:

- **protože**: 1 373

***Dato che** l'avvocato non rispose subito, Block ripeté la preghiera e si piegò come se volesse inginocchiarsi.*

Protože advokát hned neodpověděl, opakoval Block prosbu a sehnul se, jako by chtěl pokleknout.

- vzhledem k tomu, že: 715

Dato che tutto è automatico, la vostra privacy è assicurata, anche rispetto al personale della banca.

Vzhledem k tomu, že vše je plně automatizováno, můžete si být jistí, že nikdo - ani žádný pracovník banky - nemůže nijak narušit vaše soukromí.

- neboť: 570

Karl non rispose nulla, dato che ignorava il motivo di quel trattamento di favore.

Karel teď už vůbec nic neřikal, **nebot'** nevěděl, čím si zasloužil to znamenité zacházení.

- jelikož: 436

Manteneva informato il figlio in ogni momento, dato che faceva tutto ciò solo per lui.

Průběžně svého syna informoval o všech svých krocích, **jelikož** to dělal jen pro něj.

- když: 188

Dato che hai lo specchio, puoi prenderti anche il resto.

Tak **když** máte to zrcátko, můžete si nechat i to ostatní.

- poněvadž: 91

Ma dato che Karl e Robinson, anche se avevano ricevuto l'ordine di andare a prenderla, non potevano ottenerla per forza, continuavano a restare seduti in silenzio senza rispondere.

Poněvadž Karel s Robinsonem měli sice příkaz přinést snídani, ale přitom neměli možnost si ji vynutit, tak na ty poznámky neodpovídali, nýbrž zůstávali tiše sedět jako předtím.

- proto, že: 43

Dato che non aveva documenti, credeva di essere tenuto a sbrigare al più presto tutte le formalità, ed era anche abbastanza giustificato a presentarsi, perché un tempo aveva pur pensato di diventare ingegnere.

Právě **proto, že** nemá papíry, domníval se, že se musí snažit co nejrychleji odbýt všechny formality, jisté oprávnění k tomu, aby se hlásil, také má, vždyť chtěl být inženýrem.

DAL MOMENTO CHE

Výraz *dal momento che* je z hlediska formálního řazen ke spojkovým výrazům. V korpusu bylo pro tento výraz vyhledáno 2 670 výskytů. Uvozuje věty příčinné a do češtiny může být přeložen jako:

- protože: 850

Karl accettò anche questo, dal momento che lo liberava definitivamente da quell'uomo.

I to Karel ještě strpěl, **protože** se tím toho člověka nadobro zbavil.

- neboť: 450

Sono qui oggi come suo rappresentante, dal momento che per lui è impossibile essere presente in quest' Aula.

Dnes ho tu zastupuji, **neboť** on sám bohužel nemůže být ve sněmovně přítomen.

- jelikož: 344

„Ma dal momento che abbiamo votato tutti e dodici...“

„Jelikož nás to ovšem odhlasovalo všech dvanáct...“

- vzhledem k tomu, že: 281

Dal momento che in India vi è un solo produttore esportatore, tale conclusione si applica a tutte le esportazioni provenienti dall' India.

Vzhledem k tomu, že v Indii existuje pouze jeden vyvážející výrobce, se toto zjištění vztahuje na veškerý indický vývoz.

- když: 118

Dal momento che ormai si era deciso a restare, voleva anche cominciare subito a lavorare.

Když už se jednou rozhodl, že tu zůstane, chtěl také hned konat své povinnosti.

- proto, že: 29

E' importantissimo che l'UE tuteli anche i diritti delle minoranze, soprattutto dal momento che molti paesi in tutto il mondo non rispettano i diritti più basilari.

Je nanejvýš důležité, aby EU také podporovala práva menšin, a to zejména **proto, že** mnoho zemí ve světě základní práva v tomto ohledu nedodrží.

- poněvadž: 18

Dal momento che soltanto il pianterreno era illuminato, non si riusciva a stabilire l' altezza dell' edificio.

Poněvadž jen dolní část domu byla osvětlena, nedalo se ani odhadnout, do jaké výšky dům sahá.

VISTO CHE

Z formálního hlediska patří *visto che* mezi spojkové výrazy. Po zadání tohoto výrazu do vyhledávání korpusu bylo nalezeno 2 259 výskytů. „*Visto*“ je přičestí minulé od slovesa *vedere* – vidět, tudíž se nemusí vyskytovat jen ve funkci spojkového výrazu. Jako spojka uvozuje tento výraz věty příčinné a v češtině může mít podobu:

- protože: 586

E dunque lasciali stare se inventavano un latino nuovo, visto che in Europa non si sapeva più quello vecchio.

Dovol jim tedy vymýšlet si novou latinu, byli v právu, **protože** tu starou v Evropě už nikdo neznal.

- vzhledem k tomu, že: 298

„Pensavo che il signor Wren lo sapesse, visto che è stata la sua famiglia a scoprire la vera natura delle statue.“

„A řekl bych, že pan Wren by tohle měl vědět. **Vzhledem k tomu, že** to byla právě jeho rodina, kdo tuhle skutečnost objevil.“

- když: 251

Visto che ci fermeremo qui per aspettare Miguel, mettiamo un po' a posto questa casa - disse infine.

„**Když** už tady zůstaneme a budeme čekat na Miguela, dáme tenhle dům trochu do pořádku,“ řekl nakonec.

- neboť: 249

Vorrei chiedere al commissario cosa intende fare a questo proposito, visto che è ormai ora di agire.

Ráda bych pana komisaře požádala o vyjádření, co v této záležitosti hodlá učinit, **neboť** je nejvyšší čas podniknout kroky.

- jelikož: 158

*Visto **che** siamo pochi più di 40, ciò sarà difficile, ma sono ancora dell'opinione che qualcosa vada fatto.*

Jelikož je nás tu jen o málo víc než 40, je to obtížné, přesto si myslím, že by se s tím něco mělo dělat.

- proto, že: 39

*Si tratta di un successo **visto che** ognuno sta sacrificando qualcosa.*

Je to skutečný úspěch i **proto, že** každý musel něco obětovat.

- poněvadž: 28

*Infine, **visto che** nessuno si decideva a dare spiegazioni, disse: „Scusa, ma ancora non ho capito bene chi sei.“*

Nakonec, **poněvadž** mu zřejmě nikdo nemínil nic vysvětlit, řekl: „Promiňte, ale ještě pořád doopravdy nevím, kdo jste.“

GIACCHÉ

Spojka *giacché* svou formou patří také mezi spojky složené – skládá se z *già* a *che*. Počet výskytů je 762. Používá se ve větách příčinných a v češtině má následující ekvivalenty:

- protože: 258

*E anch'io qua d'ora in poi lo chiamerò Useppe, **giacché** questo è il nome che sempre gli ho conosciuto.*

I já mu budu říkat Useppe, **protože** pod tím jménem jsem ho znala.

- neboť: 177

*Prendo il calcio perché è un ottimo esempio **giacché** in un certo senso il calcio europeo è il migliore del mondo.*

Použiji jako výborný příklad fotbal, **neboť** svým způsobem je Evropa ve fotbalu nejlepší na světě.

- jelikož: 54

*Tuttavia, è facile opporvisi **giacché** la Carta si riferisce esclusivamente alla normativa dell' Unione europea e si applica solo al futuro.*

Je však jednoduché mu oponovat, **jelikož** listina se týká pouze práva EU a platí pouze pro budoucnost.

- vzhledem k tomu, že: 43

Giacché la maggior parte delle uscite riguarda la politica agricola comune e i fondi regionali, l' Unione si sta trasformando in un semplice intermediario.

Vzhledem k tomu, že značná část nákladů EU souvisí se společnou zemědělskou politikou a regionálními fondy, z Unie se stává pouhý prostředník.

- když: 21

*E' altresì inaccettabile affermare che si tratta di una relazione provvisoria, **giacché** i dati che verranno raccolti nei prossimi nove mesi saranno nelle mani dell' amministrazione statunitense per cinque anni; e potrebbe trattarsi di una amministrazione guidata da Sarah Palin piuttosto che dal presidente Obama.*

Je nepřijatelné říci, že se jedná o prozatímní zprávu, **když** údaje sesbírané v příštích devíti měsících budou v rukách americké vlády pět let, a mohlo by se jednat spíše o vládu Sarah Palinové než o Obamovu vládu.

- proto, že: 10

*Inoltre, sembrerebbe facile cambiare fornitore, **giacché** la grande maggioranza dei clienti si rifornisce da varie fonti.*

Navíc se zdá, že zákazníci mohou zřejmě snadno změnit svého dodavatele, zejména **proto, že** velká většina zákazníků je zásobována z více zdrojů.

- poněvadž: 6

*Col capo chino, guardava i suoi passi, **giacché** questo lo aiutava a non pensare.*

S hlavou skloněnou sledoval své kroky, **poněvadž** to mu pomáhalo nemyslet.

SICCOME

Spojka *siccome* je spojka složená ze *si* a *come*. V korpusu bylo vyhledáno 430 výskytů této spojky. *Siccome* uvozuje věty příčinné a do češtiny lze přeložit jako:

- protože: 111

*Tuttora non è stata presa alcuna decisione **siccome** non è ancora stata giudicata e discussa dal Consiglio.*

Žádné rozhodnutí ještě nepadlo, **protože** se to ještě hodnotí a projednává v Radě.

- jelikož: 77

Ma siccome, in verità, non aveva altri confidenti che Nora, non poteva parlare di queste cose con nessuno.

Jelikož však mimo Noru neměl nikoho, komu by se svěřil, nemluvil o tom s nikým.

- vzhledem k tomu, že: 50

Siccome Hagrid era grosso almeno il doppio di un uomo normale, non era una cosa da ridere.

Vzhledem k tomu, že měřil přinejmenším dvakrát tolik než normální chlap, nebyla to žádná legrace.

- když: 35

Siccome Leni aveva cercato di impedirgli quell'esclamazione, le afferrò anche l'altra mano.

Když mu v tom Lenka chtěla zabránit, chytil ji i za druhou ruku.

- neboť: 24

Non si tratta di un fattore negativo siccome nessun altro ha cercato di farlo, oltre a noi.

To není tak špatné, **neboť** kromě nás se nikdo nepokusil ani o jediný bod.

- poněvadž: 14

E siccome il re non rispondeva, il piccolo principe esitò un momento e poi con un sospiro se ne partì.

Poněvadž král neodpovídal, malý princ nejprve zaváhal, potom si vzdychl a vydal se na cestu.

Zde je tabulka, do níž jsem vložila výše uvedené informace týkající se vybraných italských spojek a možností jejich překladu do češtiny:

	protože	neboť	proto, že	jelikož	poněvadž	vzhledem k tomu, že	když	celkový výskyt	příčinné
perché	13 343	3 185	2 727	756	723	238	2 079	35 225	23 051
poiché	5 408	1 854	160	1 491	110	1 263	414	13 004	10 700
in quanto	3 466	1 895	149	640	67	367	270	12 097	6 854
dato che	1 373	570	43	436	91	715	188	4 883	3 416
dal m. che	850	450	29	344	18	281	118	2 670	2 090
visto che	586	249	39	158	28	298	251	2 259	1 609
giacché	258	177	10	54	6	43	21	762	569
siccome	111	24	0	77	14	50	35	430	311

V tabulce jsem označila barevně první tři nejčastější české ekvivalenty dané spojky: nejčastější výskyt, druhý nejčastější výskyt a třetí nejčastější výskyt.

perché	protože	neboť	proto, že
poiché	protože	neboť	jelikož
in quanto	protože	neboť	jelikož
dato che	protože	vzhledem k tomu, že	neboť
dal momento che	protože	neboť	jelikož
visto che	protože	vzhledem k tomu, že	když
giacché	protože	neboť	jelikož
siccome	protože	jelikož	vzhledem k tomu, že

Z této tabulky je zřejmé, že všech osm spojek má největší počet výskytů pro český ekvivalent „protože“, a dále by se z ní dalo vyvodit, že spojky *poiché*, *in quanto*, *dal momento che* a *giacché* jsou synonymní.

5 Seznam italských spojek s navrhovanými českými ekvivalenty

Po zpracování vybraných osmi příčinných spojek z hlediska jejich formy, významu a překladu do češtiny, bych v této bakalářské práci ráda uvedla mnou vytvořený kompletní vzorek spojek s navrhovanými českými ekvivalenty.

K vypracování seznamu spojek jsem použila zdroje z části teoretické i aplikační. Křížkem jsou označeny spojky, které jsou podle slovníku *Lo Zingarelli* považovány za zastaralé. Z důvodu lepší přehlednosti kurzívou označím pouze hlavní spojky, jejich italská synonyma ponechám bez úpravy. Italské spojky v tomto seznamu jsou abecedně seřazeny.

Tento vypracovaný seznam italských spojek a jejich českých ekvivalentů je z důvodu jeho velkého rozsahu uveden jako samostatná příloha v úplném závěru této bakalářské práce.

Závěr

Svou práci jsem rozdělila do dvou hlavních částí, z nichž první, část teoretická, obsahuje základní charakteristiku tohoto slovního druhu, popis jednotlivých způsobů dělení a druhů spojek. K získání teoretických poznatků jsem využila různé italské i česky psané gramatiky.

Pro následující část aplikační jsem si jako zdroje zvolila korpus *InterCorp* a slovník *Lo Zingarelli 2011*, které jsem využila k vytvoření uceleného vzorku italských spojek, dále ke zjištění jejich frekvence použití a také k nalezení odpovídajících českých ekvivalentů.

V kapitole věnované rozboru spojek z jednotlivých hledisek jsem si vzhledem k rozsáhlosti tématu vybrala pouze osm nejfrekventovanějších spojek příčinných. Tyto spojky jsem rozebrala z hlediska formálního, sémantického a translatologického. V části týkající se překladu jsem s pomocí korpusu hledala české ekvivalenty. U každé z těchto osmi spojek jsem našla několik českých ekvivalentů, které se objevovaly veskrze i u všech ostatních pouze s jiným počtem výskytů. Po vyhledání italských spojek v korpusu jsem zjistila, že všem nejčastěji v češtině odpovídá spojka „protože“.

V závěru aplikační části jsem vypracovala seznam italských spojek s navržením českých ekvivalentů, při jehož tvorbě jsem použila zdroje z části teoretické i aplikační. Tento vytvořený seznam je uveden jako příloha v úplném závěru práce.

Při psaní této práce jsem došla k závěru, že téma týkající se italských spojek a jejich českých ekvivalentů je velmi obsáhlé a jeho kompletní zpracování by výrazně přesáhlo zadaný rozsah práce.

Doufám, že tato bakalářská práce poslouží dále jako studijní materiál, nebo jako vzor či inspirace pro další kvalifikační či jiné práce věnované podobnému tématu.

Shrnutí

Tato bakalářská práce věnovaná italským spojкам a jejich českým ekvivalentům obsahuje dvě hlavní části.

V části teoretické je nejprve uvedena základní charakteristika spojek a dále je řešeno rozdělení spojek. První dělení se zabývá formou spojek, podle níž se spojky dělí na jednoduché, složené a spojkové výrazy. Následující kapitoly jsou věnovány rozdělení spojek z hlediska sémantického, kde jsou popsány jednotlivé druhy spojek souřadících (slučovací, vylučovací, odporovací, důsledkové, vysvětlovací a souvztažné) i podřadících (obsahové, příčinné, účelové, účinkové, přípustkové, časové, způsobové, způsobové záporné, přirovnávací, podmínkové, odporovací, výjimečné a omezovací). Zde jsem u každého typu uvedla pár typických příkladů spojek a jejich použití ve větě. Informace jsou čerpány z různých gramatik, mezi nimiž tvoří základ informace získané z *Mluvnice italštiny* od Sylvie Hamplové.

Aplikační část práce nejdříve informuje o zdrojích, které byly použity pro vytvoření vzorku italských spojek. Jako první byl použit paralelní korpus *InterCorp*, jímž byl vyhledán seznam spojek, který je seřazen podle frekvence použití od nejvyšší po nejnižší. V italském korpusu byly při zadání dotazu CQL: [tag = „CON“] nalezeny spojky jednoduché, složené a části spojkových výrazů. Protože zde nebyly vyhledány celé spojkové výrazy, použila jsem pro jejich vyhledání i slovník *Lo Zingarelli 2011* a poté jsem se získaným materiálem pracovala opět v korpusu.

Druhým použitým zdrojem v aplikační část je italský slovník *Lo Zingarelli 2011: vocabolario della lingua italiana*, kde mi bylo vyhledáno (po zadání dotazu cong. jako gramatické kategorie v pokročilém vyhledávání) celkem 209 výrazů. Mezi nalezenými výrazy byly spojky jednoduché, složené i spojkové výrazy. Dále se mi podařilo vyhledat ještě několik dalších spojkových výrazů (po zadání dotazu cong. a poté loc. cong. pro vyhledávání v celém textu).

Výrazy nalezené ve slovníku *Lo Zingarelli 2011* jsem jednotlivě vyhledávala v korpusu, abych zjistila jejich frekvenci použití. Následně jsem tabulku vytvořenou korpusem spojila s tabulkou z *Lo Zingarelliho*, v níž jsem uvedla všechny výrazy nalezené v italském korpusu (po zadání hledaného výrazu do základního typu dotazu) s počtem jejich

výskytů. Ze vzniklé tabulky bylo zřejmé, že ne všechny spojky ze slovníku je možné nalézt i v korpusu, popřípadě je jejich počet výskytů velmi malý. Zde bylo možné si všimnout, jak se počty výskytů při zadávání různých typů dotazů liší.

Poté byl vytvořen vzorek několika italských spojek, které byly následně rozebrány z hlediska formálního, sémantického a translátologického. Pro tento rozbor jsem si vybrala osm nejfrekventovanějších spojek příčinných. Jednotlivé spojky jsem postupně zadávala do paralelního korpusu (intercorp it a intercorp cs), kde mi byly nalezeny jejich počty výskytů. Dále jsem se snažila najít co nejvíce možných českých ekvivalentů pro danou italskou spojku a u každé jsem uvedla příklad použití ve větě, který jsem čerpala také z korpusu.

V závěru aplikační části jsem s pomocí zdrojů použitých v části teoretické i aplikační vytvořila seznam italských spojek s navrhovanými českými ekvivalenty, který je uveden jako samostatná příloha.

Resumé

Riassunto in italiano

Questa tesi si occupa delle congiunzioni italiane e dei loro equivalenti cechi. E' suddivisa in due parti principali di cui fornisco una più dettagliata descrizione.

Nella parte teorica è presentata la caratteristica fondamentale delle congiunzioni e successivamente viene osservata la generale suddivisione delle congiunzioni. La prima parte si occupa della forma delle congiunzioni, secondo la quale esse vengono distinte in tre gruppi: congiunzioni semplici, congiunzioni composte e locuzioni congiuntive. I capitoli seguenti si occupano della suddivisione dal punto di vista semantico e nei questi capitoli sono descritte le congiunzioni coordinative (copulative, disgiuntive, avversative, conclusive, esplicative, correlative) e le congiunzioni subordinative (dichiarative, causali, finali, consecutive, concessive, temporali, modali, esclusive, comparative, condizionali, avversative, eccettuative, limitative). A questo punto ho indicato alcuni tipici esempi di uso delle congiunzioni nelle frasi. Le informazioni sono state tratte da molti libri di grammatica: la maggior parte di esse proviene dal libro *Mluvnice italštiny* di Sylva Hamplová.

La parte pratica informa sulle fonti che sono state usate per creare un campione delle congiunzioni italiane. In primo luogo si tratta del corpus parallelo *InterCorp* con cui ho creato un elenco di congiunzioni che è ordinato secondo la frequenza di uso. Dopo l'inserimento della domanda CQL: [tag = „CON“] nel corpus italiano sono state trovate le congiunzioni semplici, quelle composte e alcune parti delle locuzioni congiuntive. Visto che in molti casi le ultime elencate non sono state trovate intere, ho usato il dizionario *Lo Zingarelli 2011* per aggiungere anche loro. In seguito ho continuato a lavorare con questo materiale integrato nel corpus originale.

La seconda fonte usata è il dizionario italiano *Lo Zingarelli 2011: vocabolario della lingua italiana*. Dopo aver inserito la domanda “cong.” nella ricerca avanzata, sono uscite 209 espressioni, tra cui possiamo distinguere le congiunzioni semplici, quelle composte e le locuzioni congiuntive. Avendo inserito la domanda “cong.” e successivamente “loc. cong.” per la ricerca nel testo intero, sono riuscita a trovare ancora delle altre locuzioni congiuntive.

Ho esaminato i termini che sono stati trovati nel dizionario *Lo Zingarelli 2011* singolarmente nel corpus per scoprire la frequenza del loro uso, dopodiché ho unito la tabella con i risultati del corpus con quella contenente i risultati del dizionario *Lo Zingarelli 2011*. Dopo aver effettuato la ricerca elementare di termini, in questa tabella unita ho elencato tutte le espressioni con il numero di occorrenze trovate nel corpus italiano. Avendo una tabella integrale risulta chiaro che non tutte le congiunzioni trovate nel dizionario si possono trovare anche nel corpus oppure che questo numero è eventualmente molto basso. Allo stesso tempo si può definire come cambia il numero di risultati dopo che viene cambiata la domanda.

In seguito ho creato un campione di alcune congiunzioni che ho analizzato dal punto di vista formale e semantico, prendendo in considerazione anche la traducibilità in ceco. Per questo tipo di ricerca ho scelto otto congiunzioni causali le più frequenti. Ho inserito le singole congiunzioni nel corpus parallelo (intercorp it e intercorp cs) dal quale ho ricavato il numero di loro occorrenze. Successivamente ho tentato di trovare per ogni congiunzione il più alto numero possibile di equivalenti cechi. Per ciascuna di esse ho anche indicato un esempio di uso in frasi, le quali ho tratto dal corpus.

Alla fine della parte pratica ho usato le fonti della parte teorica e pratica per creare un elenco completo delle congiunzioni italiane con un suggerimento per i loro equivalenti cechi. Questo elenco si trova nell'appendice alla fine della tesi.

Seznam použitých zdrojů

- CVRČEK, Václav, *Mluvnice současné češtiny*, Praha 2010
- DARDANO, Maurizio – TRIFONE, Pietro, *Grammatica italiana modulare*, Milano 2002
- DARDANO, Maurizio – TRIFONE, Pietro, *La nuova grammatica della lingua italiana*, Bologna 2006
- GREPL, Miroslav – KARLÍK, Petr – NEKULA, Marek – RUSÍNOVÁ, Zdenka, *Příruční mluvnice češtiny*, Praha 2003
- HAMPLOVÁ, Sylva, *Mluvnice italštiny = Grammatica italiana*, Voznice 2004
- PATOTA, Giuseppe, *Grammatica di riferimento dell'italiano contemporaneo*, Novara 2006
- PRANDI, Michele, *Le regole e le scelte: Introduzione alla grammatica italiana*, Novara 2006
- SALVI, Giampaolo - VANELLI, Laura, *Nuova grammatica italiana*, Bologna 2004

Slovníky v CD-ROM podobě:

- ZINGARELLI, Nicola, *Lo Zingarelli 2011, vocabolario della lingua italiana*, CD-ROM, Bologna 2010

Internetové zdroje:

- *InterCorp* [online]. Poslední revize 20. 4. 2014 [2014-04-20]
Dostupné z : <<http://ucnk.ff.cuni.cz/intercorp/>>
- *Treccani* [online]. Poslední revize 20. 4. 2014 [2014-04-20]
Dostupné z: <<http://www.treccani.it/>>.

Příloha

a condizione che – pod podmínkou, že
a far sì che - aby
a meno che – ledaže, ledaže by, pokud by
a misura che – tou měrou, jak
a parte - kromě
a patto che – pod podmínkou, že
a quanto – pokud, jak
a quel che – pokud, jak
a seconda che = *secondo che* – podle toho, zda
a segno che - tak, že, takže
a tal punto che – tak, že, takže
a tal segno che - tak, že, takže
a un punto tale che - tak, že, takže
a un segno tale che - tak, že, takže
abbenché = *benché* – ačkoli †
acciò = *affinché* - aby
acciocché – aby
acché/a che = *affinché* - aby
adesso che = *ora che* - teď, když
adunque = *dunque* – tedy, a tedy
affine di - aby
affinché – aby
al punto da – tak, že, takže
al punto di/che - tak, že, takže
al segno che - tak, že, takže
al tempo in cui - když
allo scopo che – aby
allora - v tom případě
allorché – tehdy, když
allorquando – tehdy, když
altresi – rovněž
ammesso che - ačkoli, i když, přestože, třebaže
ancora = *anche* - také
ancorché – ačkoli, když, i když, přestože, třebaže
ancorquando = *benché*, *quantunque*, *anche se* - ačkoli
anche - také
anche se – i kdyby, ačkoli, i když, přestože, třebaže
anzi - naopak
anziché/anzi che – spíše než, místo aby (zastar. dříve než)
appena - jakmile, jen co
appena che - jakmile
attesoché/atteso che = *dato che* - vzhledem k tomu, že, jelikož, poněvadž
avanti di/avanti che = *prima di* - dříve než
avvegnaché/avvegna che = *benché*, *quantunque*, *anche se* - ačkoli; *poiché* - protože †
basta che = *purché*, *a condizione che* - jen když, pod podmínkou, že
benché – ačkoli, i když, přestože, třebaže
beninteso che = *purché*, *a condizione che* - pokud, pod podmínkou, že

bensi – nýbrž
casomai = nel caso che, eventualmente - v případě, že, pokud
cioè – to je, to znamená
cionondimeno = ciononostante - přesto, nicméně
ciononostante = eppure - přesto, nicméně
come – jak, jako, když
come se – jako by
comeché/come che = comunque – přesto, nicméně †
comunque - přesto, nicméně
con tutto ciò/contuttociò - přesto, nicméně
con tutto che - ačkoli, i když, přestože, třebaže
concesso che - ačkoli, i když, přestože, třebaže
conciòfossecosaché = poiché, benché - poněvadž, ačkoli †
conciòfosseché = conciofossecosaché - poněvadž, ačkoli †
conciòssiacosaché = conciossiaché - poněvadž, ačkoli †
conciòssiaché = poiché, benché - poněvadž, ačkoli †
conforme = come, secondo che - jak, podle
conforme a che = secondo che – podle toho, zda †
considerato che - vzhledem k tomu, že
contuttoché/con tutto che = benché, quantunque, sebbene - ačkoli
così - tak, proto, přesto, ačkoli
cosicché/così che – takže, a proto
cotalché = cosicché – takže, a proto
da – od té doby, co
da dove - odkud
da quando - od té doby, co
dacché/da che - od té doby, co
dal momento che - jelikož, vzhledem k tomu, že
dal momento in cui - od té doby, co
dal tempo che - od té doby, co
dappoi/da poi - poté co †
dappoiiché/da poi che - od té doby, co, poté co †
dato che – jelikož, vzhledem k tomu, že
davanti che = prima che - dříve než
di dove - odkud
difatti – totiž, vskutku
dimodoché/di modo che - takže, tak, že
dinanzi che - dříve než
donde - odkud
dopoché/dopo che – poté, co, jakmile
dove = se, nel caso che - jestli, v případě, že; mentre, laddove - zatímco
dovunque/dovunque - kdekoli, kamkoli
dunque – tudíž, tedy
e (ed) - a, i, a tak
ebbene – tedy
eccetto che - ledaže, ledaže by, pokud by
eccettuato che - pod podmínkou, že †
epperò/e però - proto, a proto, ale
eppure – a přece
ergo - tedy, takže

essendoché/essendo che - protože, vzhledem k tomu, že
eziandio che - i kdyby, ačkoli †
fin quando – až, dokud
finattantoché/finattanto che/fino a tanto che = fintantoché - dokud
finché – dokud, až
finché/fin che/finno che - až, dokud
fino a che – až, dokud
fino a quando – až, dokud
fintantoché/fintanto che - dokud
fosse = sia - ať... nebo, jak... tak
frattempo che - zatímco
fuorché/fuor che - kromě
giacché/già che - protože, poněvadž, neboť
giafossecosaché/già fosse cosa che = poiché, benché – protože, ačkoli
giafosseché/già fosse che = giafossecosaché - protože, ačkoli
che - že, aby, co, než, pokud, když
ché = perché - protože
id est = cioè – to je, to znamená
impercio = perciò – proto, a proto †
impercioché – proto, že; aby, jen když †
imperché = perché - protože †
imperò = perciò, però – proto, ale †
imperoché/imperò che = poiché, giacché - protože, jelikož †
in modo da - tak, aby
in modo che – aby, tak, aby
in quanto - jelikož, vzhledem k tomu, že, protože
in quanto che = perché, per il fatto che – protože, vzhledem k tomu, že
incontante che = appena che – jakmile †
infatti – totiž, vskutku
infino a tanto che/infintantoché/infintanto che = fintantoché - dokud †
innanzi di, innanzi che = prima di/che – dříve než
inoltre – dále
insino a che = finché - dokud
insino a tanto = finché - dokud
intanto che - zatímco
invece – ale, avšak
invece di/che – spíše než, místo aby
invero – totiž, vskutku
laddove = mentre, invece, se – ale, zatímco, jestli
laonde = per la qual cosa, quindi – proto, tedy
lorché/lor che = allorché – tehdy, když
ma - ale, avšak
magari = anche se – i kdyby
malgrado = nonostante, sebbene - ačkoli
malgrado che – přesto, že, ačkoli, i když, přestože, třebaže
manco = neanche se - ani
mano - man mano che – jak, postupně
mentre - zatímco, kdežto, avšak, když, pokud
né – ani
neanche – ani (ne)

nel caso che – v případě, že
nel frattempo che - zatímco
nel momento che – když
nel tempo che - zatímco
nella maniera che – tak, jak
nell'istante che - ve chvíli kdy, když
nemmanco = neanche, neppure – ani, také ne
nemmeno – ani ne
neppure – ani ne
nientedimeno/niente di meno = tuttavia, nondimeno – přesto, nicméně †
nientemeno/niente meno = tuttavia, nondimeno – přesto, nicméně †
non già che – ne, že
non perché – ne proto, že
nondimanco/non di manco = nondimeno – nicméně †
nondimeno/non di meno – přesto, nicméně
nonché/non che = e anche, e inoltre - a také; non solo – nejen, že
nonostante = benché, quantunque - ačkoli
nonostante che – přestože, přesto, že, ačkoli, i když, třebaže
nonpertanto/non pertanto/non per tanto = tuttavia, nondimeno – přesto, nicméně †
nulladimanco = tuttavia, nondimeno – přesto, nicméně †
nulladimeno = tuttavia, nondimeno – přesto, nicméně
nullameno = nondimeno – nicméně †
o (od) – nebo
o vuoi = oppure, ovvero – nebo
ogni volta che – pokaždé, když
ogniquaivolta/ogni qual volta - pokaždé, když
ognora che = ogni volta che – pokaždé, když
oltreché/oltre che – kromě toho, že
ombè = orbene - tedy †
onde = affinché, perché - aby
ondeché/onde che = cosicché, per la qual cosa – takže, proto
oppure – nebo
ora = ma, invece – ale; dunque, allora - tedy
ora che = adesso che - teď, když
orbene = dunque – tedy
ordunque = dunque, quindi - tedy
ossia = cioè, o per meglio dire - anebo, totiž, lépe řečeno
ove = se mai, nel caso che - v případě, že; mentre, invece – zatímco
ove mai/ovemai = se mai - pokud
ovunque = dovunque – kdekoli, kamkoli
ovvero - nebo, totiž
ovverosia/ovverossia = ossia – totiž
per cui = perciò, per la qual cosa - proto
per dove - kudy
per il fatto che – proto, že
per il che - proto
per il motivo che - proto, z toho důvodu
per la qual cosa – proto
per quanto - ačkoli, i když, přestože, třebaže, pokud, jak
per quel che – pokud, jak

per via che - proto
peraltro - nicméně
perciò/per ciò – proto
perciocché/per ciò che = *perché* - protože
perfino che = *finché* – až, dokud
perché - protože, poněvadž, neboť, aby, než aby
perloché/per lo che = *per la qual cosa* - proto
però – ale, avšak
perocché/però che = *poiché* - poněvadž
pertanto/per tanto – proto
piuttosto di/che = *anziché* – spíše než
poi = *poiché* – protože; *dopoché* – poté co, jakmile †
poiché – poněvadž, protože, neboť
posciaché/poscia che = *poiché* – protože, *dopoché* – poté co, jakmile †
posto che - jelikož, vzhledem k tomu, že, ačkoli, i když, přestože, třebaže
pressoché - téměř, skoro, málem
prima di quanto – dřív než
prima di/che – dříve než
pur di – aby
pur senza - aniž
pure = *tuttavia, nondimeno* - nicméně
purché – jen když, pod podmínkou, že
pur tuttavia/pur tuttavia = *nondimeno* – přesto, nicméně
qualmente = *come* - jak
qualora - jestli, kdyby
qualvolta/qual volta = *ogni volta che* – pokaždé, když
quandanche = *anche se* – ačkoli, i kdyby; *seppure* - přestože, i když
quando – když, až, dokud, zatímco, kdežto
quandunque - pokaždé, když †
quantoché = *sebbene, ancorché* – ačkoli †
quantunque – třebaže, ačkoli, i když, přestože
quare = *perché, perciò* – protože, proto †
quasi = *come se* – jako by
quasiché/quasi che = *come se* – jako by
quindi – tudíž, tedy
ratto che/come = *appena* – jakmile, hned jak, sotva
salvo che – ledaže by, kromě toho, že, až na to, že
se – jestliže, kdyby, zda, jestli
se mai/semmai = *qualora, nel caso che* – jestli, kdyby, v případě, že
se non che/senonché = *ma* - ale, jenomže; *tranne che, fuorché* - ledaže, kromě
sebbene – ačkoli, i když, přestože, třebaže
secondo come – podle toho, jak
secondo che/secondoché = *come, nel modo che* - tak, aby; podle toho, jak
sempre che/sempreché = *purché, ammesso che* – jen když, ačkoli
senza che – aniž
seppure/se pure = *anche se* - přestože, i když
sì = *a tal punto* - takže; *così* – tak
sia = *tanto, così, non solo, come* - at'... nebo, jak.... tak; buď
sibbene/sì bene = *ma invece, bensì* - nýbrž
siccome – jelikož, protože, poněvadž, neboť

sicché = così che, di modo che – takže; e quindi – a tak
sinattantoché = fintantoché, finché – až, dokud
sinché/sin che = finché - dokud
sintantoché/sintanto che = finché - dokud
solo = ma, però - ale
solo che – jenže, jen když, až na to, že
soltanto = ma, però, tuttavia – ale, přesto
soltanto che = purché – jen když
stante che/stanteché = poiché – jelikož, poněvadž
subito che/come = non appena - jakmile
talché/tale che = cosicché, tanto che - takže
talmente da – tolik, co
talmenteché/talmente che = in modo tale che, a tal segno che - tak/tolik, že
tanto = tuttavia - přesto
tanto che = cosicché, di modo che – takže
tosto che/come = subito che, appena che - jakmile
tranne che = a meno che, salvo che - ledaže, ledaže by, kromě toho, že, až na to, že
tuttavia = pure, nondimeno – přesto
tuttavolta/tutta volta = tuttavia, nondimeno – přesto †
tutte le volte che - pokaždé, když
tuttociò/tutto ciò = perciò - proto †
tuttoché/tutto che = benché, quantunque – ačkoli, třebaže †
una volta – jakmile
una volta che – poté co, jakmile
vale a dire – tedy, totiž, to jest
vel = o, oppure – nebo †
viatanto = a tal punto – tak, že, takže †
viceversa = e invece, ma al contrario - a (na) místo toho, a zatím
visto che = dal momento che, considerato che, poiché - jelikož, vzhledem k tomu, že
vui = sia - buď...anebo